

Akční plán k naplnění
Strategického rámce přípravy
na stárnutí společnosti na období
2023–2025

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Obsah

Použité zkratky.....	3
Manažerské shrnutí.....	4
Úvod.....	9
Finanční zdroje.....	17
Národní zdroje – státní rozpočet.....	17
1. Návaznost na koncepční a strategické dokumenty.....	18
2. Shrnutí základních dat a nových skutečností o ČR.....	20
2.1. Demografické změny v ČR.....	20
2.2. Finanční zajištění ve stáří.....	24
2.3. Bydlení.....	26
2.4. Zdraví a prevence.....	27
2.5. Podpora a péče.....	28
2.6. Zaměstnanost a celoživotní učení.....	31
2.7. Prevence sociální izolace, podpora mezigeneračních vztahů a bezbariérovost ..	33
2.8. Diskriminace, týrání, zneužívání a ochrana spotřebitele.....	33
3. Predikce vývoje makroekonomických a sociálních aspektů z pohledu politiky stárnutí.....	37
4. SWOT analýza politiky stárnutí.....	38
5. Hlavní a strategické cíle Akčního plánu.....	39
Hlavní cíl – 1. Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí.....	43
Hlavní cíl – 2. Podporovat aktivní a zdravé stárnutí.....	50
Hlavní cíl – 3. Podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce.....	54
Hlavní cíl – 4. Podporovat bezpečný život starších osob.....	60
Hlavní cíl – 5. Podpora důstojného zajištění ve stáří.....	66
Přílohy.....	78

Použité zkratky

APZ – aktivní politika zaměstnanosti
ČR – Česká republika
ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ – Český statistický úřad
ESF – Evropský sociální fond
ESG – Environment, Social and Governance
EU – Evropská unie
HLY – Roky zdravého života
KÚ – krajský úřad
MAS – místní akční skupina
MD – Ministerstvo dopravy
MF – Ministerstvo financí
MK – Ministerstvo kultury
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS – Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZD – Ministerstvo zdravotnictví
NNO – nestátní nezisková organizace
NPO – Národní plán obnovy
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPZ+ – Operační program Zaměstnanost plus
ORP – obec s rozšířenou působností
OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná
PČR – Policie České republiky
SZÚ – Státní zdravotní ústav
ÚP ČR – Úřad práce České republiky
ÚV ČR – Úřad vlády České republiky
ÚZIS ČR – Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VOP – Veřejný ochránce práv
WHO – Světová zdravotnická organizace

Manažerské shrnutí

Akční plán je vypracován na základě Usnesení vlády České republiky č. 786, ze dne 13. září 2021, kterým byl schválen Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021–2025 a které uložilo ministru práce a sociálních věcí předložit vládě akční plán, který bude rozpracovávat jednotlivá opatření Strategického rámce, včetně návrhu monitoringu a vyhodnocení jednotlivých opatření. Předkládaný Akční plán Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021–2025 aktualizuje a rozpracovává v souvislosti s nově vyvstalými výzvami i potřebami společnosti.

Vize: Akční plán se opírá o principy udržitelného rozvoje společnosti, mezigenerační soudržnost a klade důraz na spolupráci všech aktérů a aktivní přístup k životu a zapojování se do společnosti.

Nová vize je postavena na pěti pilířích politiky příprav na stárnutí: participace, zdraví a péče, bezpečí, resilience/odolnost, rozvoj.

Česká společnost stárne a je nutné, abychom se na tuto skutečnost připravili. Připravit by se měla nejen společnost ve svých politikách, ale také každý z nás. I jednotlivec může aktivně přispívat a participovat na rozvoji politiky stárnutí s jasným odkazem pro budoucí generace.

Akční plán odráží současné trendy na trhu práce, včetně rychle se měnících požadavků na dovednosti, s cílem zlepšit přístup na trh práce, zvyšování kvalifikace, zajištění důstojné mzdy, poskytnutí přiměřené ochrany a péče, podporuje aktivní stárnutí a zdravý životní styl.

Základní vize, ke které Akční plán směřuje, je zformulována do střednědobých globálních cílů, které by měly být do roku 2025 naplněny.

Globální cíle politiky přípravy na stárnutí jsou: spolupráce státu se všemi aktéry jako základ odolné společnosti, aktivní osobní přístup ke stárnutí, důstojné stáří a kvalita života.

Tyto globální cíle jsou dekomponovány do jednotlivých hlavních a strategických cílů, jež reagují na definované problémy v jednotlivých tematických oblastech v závěru Akčního plánu. Strategické cíle se pak rozpadají na několik specifických cílů, které jsou naplňovány prostřednictvím konkrétních opatření. Opatření jsou

praktickým naplněním nejnižší hierarchické úrovně cílů a vyjadřují jednotnou ucelenou aktivitu, jejíž realizace přispívá k naplnění příslušného specifického cíle. Na úrovni opatření jsou stanovené indikátory, jejichž naplnění u všech příslušných opatření povede ke splnění daného specifického cíle.

Hlavní a strategické cíle

1. Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí

1.1. Nastavit udržitelnou řídicí a koordinační roli státu v politice přípravy na stárnutí společnosti s důrazem na spolupráci aktérů

1.1.1. Zajistit udržitelnost institucionální podpory seniorského tématu a tématu stárnutí na centrální úrovni

1.1.2. Nastavit spolupráci s dalšími relevantními subjekty v tématu seniorské politiky a politiky přípravy na stárnutí společnosti

1.1.3. Zmapovat nástroje přípravy na stárnutí společnosti v ČR a dalších zemích EU a vyhodnocovat aplikovatelnost těchto příkladů dobré praxe do prostředí ČR

1.2. Nastavit výzkumné a evaluační mechanismy a zavést pravidelné vyhodnocování dopadů nástrojů politiky přípravy na stárnutí

1.2.1. Systematicky analyzovat potřeby a situaci seniorské populace na podkladě dostupných dat

1.2.2. K nástrojům politiky stárnutí nastavit měřitelné výstupy a indikátory pro monitorování a evaluaci a dle nich pravidelně vyhodnocovat efektivitu nástrojů.

1.3. Realizovat osvětové a vzdělávací aktivity a kampaně pro veřejnost/aktéry

1.3.1. Realizovat a podporovat osvětové kampaně a aktivity

1.3.2. Zlepšit informovanost ekonomicky aktivního obyvatelstva o nezbytnosti vytváření vlastních zdrojů pro finanční zabezpečení na stáří

2. Podporovat aktivní a zdravé stárnutí

2.1. Podporovat aktivity rozvíjející zdravé stárnutí na komunitní úrovni

2.1.1. Podporovat poradenství a aktivity primární prevence lidem 50+, lidem v seniorském věku

2.2. Rozvíjet dobrovolnictví směřující k podpoře seniorské populace a mezigenerační solidarity

2.2.1. Podporovat financování rozvoje dobrovolnictví seniorů¹ a seniorek na komunitní úrovni

2.2.2. Podporovat mezigenerační vzdělávací aktivity škol a dalších institucí vedoucí k prosperitě seniorské populace

3. Podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce

3.1. Aplikovat nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“) a další opatření k udržitelnosti zaměstnanosti věkově starších osob

3.1.1. Podporovat rekvalifikace seniorů a seniorek a celoživotní učení pro osoby 50+

3.1.2. Podporovat aktivity zamezující diskriminaci z důvodu věku na trhu práce

3.2. Rozvíjet firemní kulturu vstřícnou všem věkovým skupinám

3.2.1. Zvýšit povědomí o principu age managementu mezi zaměstnavateli

3.2.2. Podporovat implementaci age managementu do praxe a zohlednit nejnovější trendy age managementu v pracovních procesech a v oblasti pracovního trhu

3.3. Podpora sociálně zodpovědného podnikání

3.3.1. Zvýšit povědomí o ESG a podporovat a monitorovat jeho zavádění

3.4. Rozvíjet nabídku celoživotního učení zaměřenou na adaptabilitu na trh práce

3.4.1. Podporovat rozvoj celoživotního vzdělávání v digitálních technologiích

4. Podporovat bezpečný život starších osob

4.1. Realizovat aktivity zaměřené na prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci a nastavit prevenci i ochranu seniorů a seniorek před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním

4.1.1. Působit preventivně v rámci výkonu sociální práce s jednotlivcem i se skupinami osob

4.1.2. Posilovat prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci Strategie prevence kriminality MV na léta 2022–2027

4.1.3. Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a seniorek – mapování rozsahu fenoménu

¹ V materiálu se snažíme vyhýbat generickému maskulinu, které odkazuje jak k seniorům mužům, tak seniorkám ženám, je však možné, že na některých místech pro usnadnění čtení zůstává, zůstává také v příkladech, kdy jde o oficiální názvy např. pracovních skupin apod. Obdobně je tomu i u dalších pojmů, jako jsou zaměstnavatelé, zaměstnanci apod., které mohou označovat jak muže, tak ženy.

4.1.4. *Posilovat řešení problematiky prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a seniorek prostřednictvím Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí*

4.1.5. *Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a seniorek – příprava akčního plánu*

4.1.6. *Legislativně posílit ochranu seniorů a seniorek ve společnosti*

4.2. Podporovat prostředí příznivější pro všechny věkové skupiny a budovat bezbariérový veřejný prostor

4.2.1. *Podporovat tvorbu, aktualizaci a povědomí o bezbariérových mapách obcí vč. zpracování analýzy komunitního mapování*

4.2.2. *Komplexně podporovat téma smart city*

4.2.3. *Podporovat bezbariérovou veřejnou dopravu zejména na venkově, ale i ve městech*

5. Podporovat důstojné zajištění ve stáří

5.1. Zajistit nastavení penzijního systému umožňující kvalitní život seniorů a seniorek

5.1.1. *Připravit dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance a zaměstnankyně pracující v náročných profesích*

5.1.2. *Usilovat o další snižování rozdílů mezi důchody mužů a žen*

5.1.3. *Zajistit vyhodnocování poměru starobních důchodů k průměrné mzdě*

5.1.4. *Rozšířit informování občanů na webu MPSV a ePortálu České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) a jeho rozšíření o další informace*

5.1.5. *V rámci daňového systému a systému důchodového pojištění identifikovat možné zdroje pro podporu finanční stability státního rozpočtu*

5.2. Zajistit dostupnost sociálních a zdravotních služeb umožňující důstojný život i pro osoby vyžadující pomoc druhých nejen z důvodu věku

5.2.1. *Vytvořit zákonný rámec pro udržitelný systém provázaných služeb péče*

5.2.2. *Posílit dostupnost sociálních služeb s důrazem na setrvání člověka ve vlastním prostředí a na individualizovaně poskytovanou péči*

5.2.3. *Upravit financování sociálních služeb s důrazem na jejich udržitelnost*

5.3. Cíleně podporovat neformální pečující

5.3.1. *Usilovat o legislativní úpravu postavení neformálně pečujících*

5.3.2. Realizovat analýzy: situace neformálních pečujících v souvislosti s trhem práce, jejich zdravím a mobilitou

5.3.3. Podporovat zapojení mužů do péče

5.4. Zajistit dostupné bydlení pro starší lidi

5.4.1. Vytvořit systém mapování a pravidelného vyhodnocování bezbariérovosti domácnosti/bytů v jednotlivých regionech

5.4.2. Zajistit financování pro optimalizaci počtu bytů s dokončenými bezbariérovými úpravami a energeticko-účinného bydlení

5.4.3. Podporovat vznik víceúčelových a mezigeneračních obytných zón nejen na venkově

5.4.4. Zajistit podporu seniorů a seniorek v legislativních i nelegislativních úpravách vztahujících se k bydlení

5.4.5. Ve spolupráci s katedrou architektury spolupracovat na doporučení směrem k mezigeneračnímu soužití, inovačním prvkům pro další uplatnění v systému

Úvod

Stárnutí společnosti je **celospolečenský fenomén**, který vyžaduje změnu v chápání toho, kdo je to senior/seniorka. **Představy, které máme o stárnutí a lidech od určitého věku, jsou často zastaralé a nerespektují fakt, že dnešní senioři a seniorky představují velmi heterogenní skupinu** čítající více než dva miliony osob, a její různorodost do budoucna ještě posílí.

Česká společnost se postupně proměňuje – rodí se méně dětí a stále se prodlužuje délka dožití. Zvyšuje se tak podíl starších lidí v populaci a společnost stárne, stejně jako ve většině zemí vyspělého světa. Podle posledních údajů Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) k 31. 12. 2022 žilo v České republice (dále jen „ČR“) 2,208 milionu lidí ve věku 65 a více let, z toho 929 tisíc mužů a 1,279 milionu žen. **Ve věkové kategorii 65+ tak bylo více než 20 % obyvatel, v roce 2025 by to mělo být 21,3 % a v roce 2050 již 29 %, absolutně pak 2,3 resp. 3,1 milionu seniorů** (střední varianta demografické prognózy ČSÚ z roku 2018).

Více než zřejmá je nutnost chápat stáří v kontextu procesu **stárnutí jako celoživotního procesu**. To znamená věnovat v každém věku více pozornosti vztahům, přijetí nemoci, konečnosti a smrtelnosti jako specifického rozměru smysluplného života. V tomto směru jsou důležité podmínky pro osobní aktivitu ve stáří, občanskou angažovanost a dobrovolnictví směrem k seniorské populaci, ale také seniorů a seniorek samotných či rozvoj kvalitních mezilidských a rodinných vztahů obecně.

Akční plán se opírá o principy udržitelného rozvoje společnosti, mezigenerační soudržnost a klade **důraz na spolupráci všech aktérů a aktivní přístup k životu** a zapojování se do společnosti.

Globální cíle:

- Spolupráce státu se všemi aktéry jako základ odolné společnosti
- Aktivní osobní **přístup ke stárnutí**, např. formou age–managementu a rolí zaměstnavatelů
- Důstojné stáří a kvalita života

Základní vize, ke které Akční plán směřuje, je zformulována do střednědobých globálních cílů, které by měly být do roku 2025 naplněny. Tyto globální cíle jsou dekomponovány do jednotlivých strategických cílů, jež reagují na definované problémy v jednotlivých tematických oblastech v záběru Akčního plánu. Strategické cíle se pak rozpadají na několik specifických cílů, které jsou naplňovány prostřednictvím konkrétních opatření. Opatření jsou nejnižší hierarchickou úrovní cílů a vyjadřují jednotnou ucelenou aktivitu, jejíž realizace přispívá k naplnění příslušného specifického cíle. Na úrovni opatření jsou stanovené indikátory, jejichž naplnění u všech příslušných opatření povede ke splnění daného specifického cíle.

Vzhledem k prognózám je nutné, aby se na stárnutí připravila nejen společnost ve svých politikách, ale také každý jednotlivec. Každý z nás může aktivně přispívat a participovat na rozvoji politiky stárnutí s jasným odkazem pro budoucí generace.

Průřezový charakter
politiky stárnutí

Politiku přípravy na stárnutí můžeme chápat jako politiku **průřezovou**, s výraznou potřebou interdisciplinarity, mezioborové a mezirezortní spolupráce. **Úzce se prolíná s politikou trhu práce, veřejného zdraví, dále s politikou sociální a specificky pak s rodinnou politikou. Celkový rámec a podmínky politiky přípravy na stárnutí zajišťuje stát, přičemž v naplňování tohoto rámce je naprosto klíčová role dalších aktérů, zejména pak krajů a obcí, ale také zaměstnavatelů, neziskového sektoru, akademické sféry či médií.**

Navíc nejde jen o záležitost společenských institucí, ale týká se **i jednotlivců-seniorů, seniorek jako takových**. Každý z nás by měl vyrůstat, dospívat a žít s vědomím, že bude stárnout v dlouhodobé společnosti, a dané uplatnit ve svých životních strategiích. Role státu a samosprávy by pak měla spočívat v zajištění takového prostředí, které ocení aktivní a zodpovědný přístup jednotlivce a zároveň zajistí každému důstojné podmínky života bez ohledu na věk či zdravotní stav. Nediskriminace je cestou ke společnosti přívětivé pro všechny věkové kategorie.

Dopady do všech politik i
veřejného života

Demografický vývoj vyžaduje daleko širší změny v oblasti příjmů státního rozpočtu, státní správy, stabilně dostupného bydlení, financování a kvality a místní a časové dostupnosti sociální a zdravotní péče, celoživotního vzdělávání, zaměstnanosti, ocenění a odměňování práce

v sociálních službách, ochrany práv seniorů a senierek či fungování veřejného prostoru (zejména v kontextu jeho **bezbariérovosti**). V neposlední řadě musí být zřejmá nutnost včasné přípravy na stárnutí, která by měla rovněž zahrnovat **vytváření podmínek pro osobní aktivitu ve stáří, občanskou angažovanost a dobrovolnictví** směrem k seniorům a seniorkám, ale také jich samotných či rozvoj kvalitních mezilidských a rodinných vztahů obecně.

Jak bylo uvedeno výše, politika přípravy na stárnutí společnosti vyžaduje interdisciplinární, mezioborovou a mezirezortní diskusi vedoucí k nalezení nejlepšího řešení a dotýká se tak řady aktérů. S ohledem na probíhající demografické změny i očekávanou potřebu podporu rozvoje společnosti je zřejmá nutnost spolupráce státu a soukromých subjektů.

Tabulka 1: Přehled aktérů a popisu jejich rolí

Aktéři	Popis rolí
a. Občan	a. Vlastní odpovědnost již od mládí za svůj život, aktivní přístup k životu, zapojení se do společnosti, nezávislý život, celoživotní učení, prohlubující dovednosti k prožívání vztahů, umění zvládat nemoc, konečnost a smrtelnost.
b. Rodina	b. Významná hodnota pro většinu společnosti, budování kvalitních mezilidských vztahů a rodinných vazeb.
c. Spolky	c. Sociální kontakty, zdravé a aktivní stárnutí, učení se nových věcí, nabídka programů zaměřených nejen na pomoc, ale i na hledání smyslu života.
d. Stát, rezorty	d. Vytváří prostředí, které umožní kvalitní život a autonomii, dobrovolnictví seniorů a senierek.
e. Odbory	e. Pracovní podmínky přívětivé všem věkovým kategoriím.
f. Samospráva	f. Kraje, obce tvoří prostředí pro kvalitní a autonomní život bez ohledu na věk a zdravotní stav.
g. Zaměstnavatelé	g. Firemní kultura, age management podporující uplatnění dlouhodobě získaných zkušeností a znalostí.
h. Nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“)	h. Zdravé a aktivní stárnutí, podpora sociálních vazeb, dobrovolnictví seniorů a senierek, ochrana před izolací a osamělostí.
i. Poskytovatelé sociálních služeb	i. Pomoc a podpora v přirozeném prostředí poskytování kvalitní a dostupné sociální péče a sociálních služeb.
j. Akademická sféra, všechny stupně vzdělání	j. Osvěta, vzdělávání, nabídka programů zaměřených nejen na pomoc ale i na hledání smyslu života, budování mezigeneračního dialogu, celoživotní učení.
k. Média	k. Osvěta o celoživotním procesu stárnutí, seniorské problematice, rozpoznání varovných signálů rizikového chování seniorů na internetu.
l. Veřejný ochránce práv (dále jen „VOP“)	l. Znevýhodnění na pracovním trhu, ochrana před diskriminací, týráním, zneužíváním m. Ochrana spotřebitele.

m. Česká obchodní inspekce	n. Ergonomie, posílení zdravého životního stylu, podpora preventivní zdravotní péče.
n. Zdravotní pojišťovny	o. Podpora zaměstnávání osob 50+ a osob znevýhodněných na trhu práce.
o. Úřad práce ČR (dále jen „ÚP ČR“)	p. Pocit bezpečí, obavy z kriminality.
p. Policie, soudy, vězeňská služba, městská policie	q. Sdílení zkušeností a dobré praxe související s problematikou stárnutí populace.
q. mezinárodní organizace	

Zdroj: vlastní

Trendy na trhu práce, včetně rychle se měnících požadavků na dovednosti, spolu s nárůstem nejistoty spojené s novými megatrendy vyvíjí tlak na veřejné politiky s cílem zlepšit přístup na trh práce, zvyšování kvalifikace, zajištění důstojné mzdy, poskytnutí přiměřené ochrany a péče, podpořit aktivní stárnutí a zdravý životní styl apod. Plánování vychází ze zásady, že sociální stát je investicí s dlouhodobou výnosnou návratností. Moderní sociální stát by měl poskytovat silné rezervy proti ekonomickým šokům a investovat do „odrazových můstků“, které pomáhají lidem v kritických životních přechodech. **Evropská komise ve zprávě Skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost sociální ochrany a sociálního státu v EU s názvem „Budoucnost sociální ochrany a sociálního státu“ z ledna 2023 definuje tři globální megatrendy, které jsou zdrojem rychle se měnícího prostředí ekonomiky a společnosti v posledních letech. Konkrétně se jedná o: 1) demografické změny; 2) měnící se svět trhu práce – technologické změny a digitalizaci; 3) změnu klimatu a ekologický přechod.** Hospodářský růst a silný sociální stát jdou ruku v ruce a jsou na sobě vzájemně závislé. Nové politiky tak musí zohledňovat jak dopad na trh práce a ekonomiku jako celek, tak na systémy sociální ochrany. Všechna očekávání a prognózy jsou pak zohledněny v návrhové části, konkrétně pak v navrhovaných opatřeních a indikátorech.

Návaznost Akčního plánu na Strategický rámec Akční plán aktualizuje a rozpracovává **Strategický rámec**, v důsledku nových globálních výzev a s nimi souvisejícími potřebami společnosti. Oproti původnímu Strategickému rámci je **Akční plán rozšířen o aktuální témata**, jejichž význam v posledních letech význačně narůstá a která vytváří prostor pro uplatnění dlouhodobě získávaných zkušeností a znalostí k růstu lidského kapitálu ve společnosti. Jedná se zejména o téma **digitální gramotnosti a podpory bydlení ve standardních bytech**. Rovněž je v akčním plánu kladen důraz

na **aktivní participaci seniorů a senierek²** ve společnosti a jejich přínos pro společnost, včetně přizpůsobení trhu práce a podporu age managementu a v neposlední řadě i na **podporu rodinných vztahů a rozvoj mezigenerační solidarity**.

Hodnotový rámec Akční plán vychází z pěti hodnotových východisek (pilířů): **participace, zdraví a péče, bezpečí, resilience/odolnost a rozvoj.**

- První pilíř tvoří **participace** (aktivní občanství; sociální inkluze; trh práce; formální a neformální participace; každému věku přátelský veřejný prostor).
- Druhý **zdraví a péče** (prevence; pracovní dlouhověkost/Age management); péče; pečující; dostupnější služby v široké nabídce typů).
- Třetí **bezpečí** (ekonomická stabilita-důstojné důchody; bydlení; boj proti diskriminaci; prevence nekalých praktik; prevence týrání – EAN).
- Čtvrtý **resilience/ odolnost** (ekologická krize; energo krize; dezinformace; podpora učící se společnosti celoživotní vzdělání, v odolnosti vůči strachu ze stárnutí, osvojování umění přijímat životní omezení ve výkonnosti, nemoci a konečnosti).
- Pátý pilíř představuje **rozvoj** (digitalizace; design věcí a služeb age friendly způsobem (inovace); evidence based policy making; podpora mezigeneračních vztahů a rodiny; rozpoznání ekonomických příležitostí tzv. stříbrné ekonomiky; příprava státu; Age management).

Politika přípravy na stárnutí společnosti podle nově formulované vize je zaměřena směrem k ocenění hodnoty starších osob pro společnost a k vytvoření podmínek pro využití jejich potenciálu – přínosu. Dále podporuje mezigenerační soudržnost mezi členy rodin a klade důraz na aktivní přístup k životu, zapojení se do společnosti ve smyslu zůstat co nejdéle žít zdravý, soběstačný a nezávislý život a umět přijímat životní omezení.

² V rámci Akčního plánu v návaznosti na Strategický rámec chápeme pod pojmem „senioři/seniorky“ různorodou skupinu starších lidí tvořenou více generacemi, identitami, životními podmínkami, potřebami i zkušenostmi. Pojem senior/ři/seniorky není v ČR legislativně definován, ani neexistuje přesná věková hranice stanovující počátek seniorského věku, nejběžněji je pojem senioři/seniorky spojován s osobami pobírajícími starobní důchod. Klasifikace věku starších lidí dle WHO 60-75 let, 75-90 let, 90-více než 100 let.

Stárnutí je nejen demografickou výzvou, ale především příležitostí pro inovace a společenský rozvoj v oblasti služeb, zaměstnanosti, péče, vzdělávání, designu, technologických řešení, bydlení atd. a příležitostí pro znovuobjevení dosud přehlížených stránek života. Jde také o podporu nezávislosti při určování tempa odchodu z pracovního procesu a přehodnocení tradiční hranice ekonomicky aktivního života, nastavení firemních prostředí vhodných pro starší osoby. Stárnutí společnosti je celospolečenský fenomén, který vyžaduje změnu v chápání toho, **kdo je to senior, seniorka.**

Aktivita a plná závislost (nesoběstačnost) nejsou opozita/protiklady či vylučující se kategorie, ale existují jako kontinuum. Každý člověk se během svého života může dostat do závislé či pečující role, (na kratší či delší časový úsek). I člověk s potřebou péče je více než jen křehký člověk, je aktérem s řadou rolí a kompetencí. Je třeba podporovat zdravý životní styl, preventivní zdravotní péči, ale rovněž je potřeba, podporovat rozvoj a vzájemnou integraci sociálních a zdravotních služeb, včetně dlouhodobé a geriatrické péče.

Stát hraje nezastupitelnou úlohu v podpoře společnosti jako celku, komunit i občanů v posilování odolnosti (resilience) vůči známým i předjímaným lokálním i globálním rizikům. Dostupnost a široká rozmanitost služeb (a dalších opatření) jsou garantovány jako výraz respektu k důstojnosti a jedinečnosti každého staršího člověka. Na druhé straně však také např. podpora možnosti dřívějšího odchodu do důchodu zaměstnancům v náročných profesích a lepšího plánování odchodu do důchodu.

Politiku přípravy na stárnutí není možné realizovat bez spolupráce mezi širokým spektrem různých aktérů, bez spolupráce mezi rezorty, odbory, mezi státní správou a lokální samosprávou, akademickou sférou, veřejností, komunitou, zaměstnavateli, neziskovými organizacemi, pečujícími, rodinou i jednotlivci, doma i ve veřejném prostoru.

Akční plán ve svých opatřeních staví podmínky pro tuto spolupráci, její rozvoj a ochranu. Podpora prevence sociální izolace, zdravého a aktivního stárnutí, vč. seberealizace při rozvoji životního potenciálu, účasti na tvorbě politik a aktivačních opatření, kombinování minimálního příjmu a aktivačních opatření.

Cílem politiky přípravy na stárnutí je dosahování společenské soudržnosti, prevence rozdmýchávání mezigenerační nevraživosti, podpora participace a rozvoj důvěry

ve společnosti jako základních stavebních kamenů demokracie. Posílení pocitu **bezpečí** a prevence špatného zacházení a zneužívání, boj proti dezinformacím a jiným sociálně patologickým jevům podryvajícím kvalitu života ve vyšším věku, boj proti diskriminaci a ageismu, ale též poskytnutí bezpečného domova a životního prostředí a bezpečných veřejných prostředků.

Představy, které máme o stárnutí a lidech od určitého věku, jsou často zastaralé a nerespektují fakt, že dnešní senioři a seniorky představují velmi heterogenní skupinu čítající více než dva miliony osob, jejíž různorodost do budoucna ještě posílí.

Nestejnorodost této skupiny je dána nejen věkem, zdravotním stavem a stále narůstající délkou dožití, ale také příjmy, vzděláním, místem bydliště (venkov vs. město), sociálními vazbami, vlastní aktivitou a životní zkušeností.

Proměny společnosti **Proměna věkové struktury společnosti má důsledky pro její uspořádání a život v ní.** Proměna životního cyklu vede k posouvání některých fází, například oddalování vstupu na trh práce nebo pozdější zakládání rodiny. Vzhledem k rapidní proměně světa kolem nás se některé životní fáze naopak opakují (např. učení, závislost na péči druhých). Ta se odvíjí od zdravotního stavu i finančního zajištění v produktivním věku, stejně jako kvalitě předchozího života jako celku. Při výhledu do budoucna není možné zapomenout ani na další faktory, které budou společnost ve 21. století ovlivňovat – například migrace či technologický vývoj, klimatická změna a digitalizace.³

Zlepšování zdravotního stavu Zdeněk Kalvach v souvislosti s citací rozsáhlého výzkumu Alana Walkera⁴ k budoucnosti Evropy upozorňuje na nutnost udržitelného systému do budoucna, postupného penzionování, nastavení opatření k zamezení předčasných odchodů do důchodu, také hovoří o nutném prolomení mýtu o neměnném zdravotním stavu lidí, kdy empirie ukazuje, že starší lidé jsou v lepším zdravotním stavu a do pobytových zařízení tak odchází část nemocných seniorů podstatně později.

K prosperující a soudržné dlouhodobé společnosti vede cesta přes komplexní přístup a vzájemně provázané veřejné politiky. Příprava na stárnutí společnosti by

³ Podle WAITE, Linda J. a Thomas J. PLEWES. New directions in the sociology of aging. Washington, D. C.: National Academies Press, 2013. ISBN 978-0-309-29297-9.

⁴ Alan Walker. Budoucnost stárnutí v Evropě: Dlouhověkost jako kapitál. Praha 2021.

měla být chápána jako aktuální celospolečenské téma, které nemůže být nadále redukováno pouze na otázku důchodového systému a bezbariérového veřejného prostoru v technickém smyslu. Otázka zajištění kvalitního života ve stáří se týká každého z nás. Každý z nás by se měl na stáří připravit, nebát se o něm přemýšlet a diskutovat s blízkými, kteří již v této etapě života jsou.

Aktivní stárnutí by tak mělo znamenat přetrvávající participaci na společenském, ekonomickém, kulturním, duchovním i občanském dění. Zásadním aspektem přípravy na stárnutí je i podpora plodnosti a stability rodin, například prostřednictvím veřejných služeb, částečnými a flexibilními úvazky i kompenzacemi práce a nákladů při výchově dětí, aby rodiny měly dostatek času na výchovu dětí a na péči o blízké.

Aktivní senior I v ČR dochází ke změně paradigmatu, kdy je nyní mnohem více kladen důraz na **osobní aktivitu a odpovědnost člověka**, a to ve třech hlavních rovinách (vůči sobě samému, vůči místní komunitě, vůči společnosti jako celku).⁵

Pod pojmem aktivní senior, seniorka můžeme rozumět osobu, která:

1. dbá o své zdraví (zdraví prospěšné pohybové aktivity – sport, procházky, zahrádka, houbaření, trénink paměti, učení se novým věcem, společenské aktivity, zdravá výživa, nekouření, abstinence, preventivní prohlídky, včasné řešení zdravotních problémů), aktivně podle možností se podílí svými zkušenostmi a pracovními dovednostmi na tvorbě hodnot ve společnosti,
2. **udržuje sociální kontakty** (zaměstnání, rodina, přátelé, kurzy, spolky, vzdělávání, dobrovolnictví, zájem o aktivní účast na aktivitách v obci),
3. má **pocit bezpečí** a jistoty ve svém okolí (vnější podmínky, které musí společnost zajistit – rovný přístup k seniorům, přístup ke zdravotní péči, bezbariérovost, dostatečné materiální zajištění).

Vidíme, že aktivní stárnutí je důležitou součástí prevence sociální izolace a osamělosti seniorů a seniorek. Toto je průřezovým tématem, ve kterém se spojují další faktory –

⁵ Konkrétním příkladem naplnění osobní aktivity a zodpovědnosti seniorů a seniorek **vůči společnosti** je např. příležitost předávat osobní zkušenosti a dovednosti v rámci mezigeneračního dialogu (mentoring, koučing). V případě osobní zodpovědnosti **vůči komunitě** se jedná např. o příležitosti podílet se na tvorbě místních politik, zapojit se do místní samosprávy a dobrovolnictví. Zodpovědnost seniorů a seniorek **vůči sobě** pak představuje možnost prodloužit aktivní život jak po stránce osobní, tak po stránce případného (znovu)zapojení do pracovního procesu (zdravý životní styl; zaměstnanec, zaměstnavatel, sebe-zaměstnání).

zejména se jedná o celkový přístup společnosti ke stárnutí a stáří, ale také zdravotní stav, bariéry ve veřejném prostoru a proměnu složení a struktury domácností.

Finanční zdroje

Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023–2025 se tzv. opírá o široké spektrum strategických a koncepčních dokumentů, které byly nejen v ČR schváleny a jsou v době přípravy akčního plánu platné, viz kapitola č. 1.

Součástí akčního plánu je velké množství opatření, na jejichž plnění jsou finanční prostředky alokovány právě prostřednictvím již schválených národních koncepčních a strategických materiálů. Opatření, která národní plán obsahuje a nejsou součástí dosud schválených koncepčních a strategických materiálů, budou financována z evropských fondů a dalších zahraničních finančních zdrojů (více viz níže) a dále také z národního státního rozpočtu dle jeho aktuálních možností.

Národní zdroje – státní rozpočet

K plnění opatření uvedených v akčním plánu budou použity národní zdroje, zejména státní rozpočet. V ČR má státní rozpočet formu zákona, který každoročně navrhuje vláda a schvaluje ho Poslanecká sněmovna ČR. Státní rozpočet obsahuje odhad příjmů z různých zdrojů a rozdělení výdajů do jednotlivých kapitol. Jeho prostřednictvím vláda realizuje hospodářskou i sociální politiku a promítá do něj své programové priority. V lednu 2022 bylo schváleno Programové prohlášení vlády⁶, které je souhrnem hlavních kroků, které chce aktuální vládní koalice prosadit během svého funkčního období (tj. 2021–2025). Mezi priority současné vlády ČR ve vztahu k seniorské populaci se v Programovém prohlášení vlády nejvíce hovoří o podpoře v oblasti důchodů⁷, sportu⁸, bydlení⁹ a oblasti zdraví¹⁰.

⁶ <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-Petra-Fialy.pdf>

⁷ „Podpoříme seniory pracující v důchodovém věku a více jim zohledníme celkové odpracované roky.“

⁸ „Budeme podporovat dostupná sportoviště pro děti, rodiny, seniory a handicapované sportovce, která budou zohledněna v prioritách Národní sportovní agentury.“

⁹ „Propojíme veřejný a privátní finanční sektor a samosprávy za účelem vytvoření vhodných programů pro zvýhodněné hypotéky na první bydlení (snížení povinné spoluúčasti, přímá pomoc státu se spoluúčastí, bonus za každé narozené dítě) a další podpůrné programy včetně podpory bydlení seniorů nebo sociálně či zdravotně handicapovaných osob. Zavedeme nové standardy pro dostupné startovací a sociální bydlení. Zajistíme, aby si senioři a osoby se zdravotním postižením mohli volit mezi bydlením v běžné domácnosti a komunitním bydlením s dostupnými službami.“

¹⁰ „Podpoříme oblast „veřejného zdraví“ programy na podporu prevence a zdravou výživu. Prevence je nejefektivnější přístup, jak předcházet nemocem, zvyšovat kvalitu života a podporovat zdraví našich občanů. Právě podpora této doposud zanedbávané oblasti má za cíl posunout kvalitu zdraví českých seniorů na stejnou úroveň, jaká je ve vyspělých státech Evropské unie.“

1. Návaznost na koncepční a strategické dokumenty

Akční plán zohledňuje mezinárodní a EU dokumenty, které se přímo či nepřímo věnují přípravě na stárnutí a seniorské politice. Jedná se především o:

- Akční plán stárnutí a zdraví Organizace spojených národů – tzv. Dekáda zdravého stárnutí 2021–2030¹¹
- Římská ministerská deklaráce z roku 2022 (definuje prioritní oblasti politiky stárnutí: lidská práva, různorodost seniorské populace a paradigma životní dráhy)¹²
- zásady Organizace spojených národů (přijaté Rezolucí 46/91)¹³, které definují pojem osobní zodpovědnost seniorů vůči společnosti, vůči komunitě a vůči vlastní osobě,
- Evropský pilíř sociálních práv (2017),
- Active Ageing Index (2018)¹⁴
- Evropskou strategii v oblasti péče (European Care Strategy), jejíž cílem je mj. zajistit přístup k cenově dostupné, přístupné a vysoce kvalitní péči pro osoby, které ji potřebují, a to v každém věku,
 - zahrnuje doporučení Rady o barcelonských cílech v oblasti předškolního vzdělávání a péče a doporučení o dlouhodobé péči,
- Zprávu Evropské komise o dopadu demografických změn (2020)¹⁵, která popisuje dlouhodobé demografické trendy v evropských regionech – od delší střední délky života až po nižší porodnost, demografické stárnutí a rostoucí urbanizaci,
- Deklaraci předsednického tria o stárnutí (2020),
- Závěry Rady o zohledňování problematiky stárnutí (6976/21, 2021)¹⁶
- Zelenou knihu o stárnutí: Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti (2021),¹⁷

¹¹ Decade of Healthy Ageing Baseline Report. Srpen 2020. Praha. [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: [Desetiletí zdravého stárnutí: základní zpráva \(who.int\)](#)

¹² 2022 Rome Ministerial Declaration „A sustainable World for All Ages: Joining Forces for Solidarity and Equal Opportunities Throughout Life“. 15-17 June 2022. Praha. [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: [Rome Ministerial Declaration.pdf \(unece.org\)](#)

¹³ United Nations Principles for Older Persons. Adopted by General Assembly resolution 46/91 of 16 December 1991. 16 December 1991. Praha. [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: [United Nations Principles for Older Persons - Older People's Commissioner for Wales](#)

¹⁴ United Nations Economic Commission for Europe. 2018. Dostupné z: Active Ageing Index (2018) [ECE-WG-33.pdf \(unece.org\)](#)

¹⁵ Evropská komise. „Evropská komise přijala zprávu o dopadu demografické změny v Evropě“. Brusel. 17. června 2020. Praha. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: [Evropská komise přijala první Zprávu o dopadu demografických změn v Evropě | EPALE \(europa.eu\)](#)

¹⁶ Council European Union. „Council Conclusions on Mainstreaming Ageing in Public Policies“. 6976/21. 12. March 2021. Praha. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: [pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁷ Rada Evropské unie. „ZELENÁ KNIHA O STÁRNUTÍ Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti“. 1. února 2021. Praha. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: [ZELENÁ KNIHA O STÁRNUTÍ - Podpora mezigenerační solidarity a odpovědnosti | EPALE \(europa.eu\)](#)

- Závěry Rady „Demografické výzvy – další postup“¹⁸, které kladou důraz na mezigenerační solidaritu, posilování informovanosti obyvatel o právu starších osob na soběstačnost a důstojný život; podporu inovativních řešení k usnadnění účasti starších osob na životě společnosti i na trhu práce,
- Hlavní závěry Zprávy Výboru pro sociální ochranu a Evropské komise o přiměřenosti důchodů z roku 2021¹⁹,
- Závěry zprávy Skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost sociální ochrany a sociálního státu v EU s názvem „Budoucnost sociální ochrany a sociálního státu“²⁰, který se detailně věnuje výzvám v oblasti sociálního zabezpečení nejen seniorů.

V kontextu ČR Akční plán reflektuje priority vlády zakotvené v *Programovém prohlášení vlády ČR ve znění revize 03/2023*²¹. Jedná se zejména o podporu flexibilních pracovních úvazků, realizaci důchodové reformy, podporu kvalitní dostupné sociální péče a sociálních služeb, úpravu legislativního rámce pro celoživotní učení a podporu bydlení seniorů a seniorek.

Akční plán dále navazuje, na již schválené národní koncepční a strategické dokumenty. Především se jedná o:

- Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021–2025,
- Strategický rámec Česká republika 2030²²,
- Strategický rámec Zdraví 2030²³,
- Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a obdobná onemocnění 2020–2030,
- Strategii rodinné politiky 2024–2030,
- Národní strategii rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025²⁴,

¹⁸ Rada Evropské unie. „Závěry Rady „Demografické výzvy – další postup“. 8. červen 2020. Praha. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: [Závěry Rady „Demografické výzvy – další postup“ 2020/C 205/03 - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

¹⁹ Rada Evropské unie. „Hlavní závěry ze Zprávy Výboru pro sociální ochranu a Evropské komise o přiměřenosti důchodů z roku 2021“. 4. června 2021. Praha. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: [pdf \(europa.eu\)](#)

²⁰ The Future of social Protection and of the Welfare State in the EU. European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion. January 2023. Praha. [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/842d8006-c3b3-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-283143938>

²¹ Programové prohlášení vlády České republiky. Leden 2022. Praha. [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: [Programové prohlášení vlády | Vláda ČR \(vlada.cz\)](#)

²² Strategický rámec: Česká republika 2030. Vláda ČR. Praha 2017. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/2023/01/Strategicky-ramec-81-ra-81-mec-C-8CR-2030.pdf>

²³ Zdraví 2030. Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030. Ministerstvo zdravotnictví ČR. Praha 2019. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/vlada-schvalila-strategicky-ramec-zdravi-2030-2/>

²⁴ Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016-2025. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2016. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/577769/NSRSS.pdf/>

- Konceptci bydlení ČR 2021+²⁵ a Konceptci sociálního bydlení ČR 2015–2025²⁶,
- Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030²⁷ a navazující Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí²⁸,
- Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030²⁹,
- Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022 až 2027³⁰,
- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025³¹.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) je koordinátorem politiky přípravy na stárnutí v ČR – tzn., že MPSV koordinuje a propojuje jednotlivé strategie rezortů v oblasti přístupů ke stárnutí a akcentuje průřezové priority v seniorské politice. V minulosti se na přípravu na stárnutí zaměřovaly následující dokumenty:

- Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007³²,
- Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012³³,
- Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí na léta 2013 až 2017³⁴.

2. Shrnutí základních dat a nových skutečností o ČR

2.1. Demografické změny v ČR

Počet obyvatel ČR se v roce 2022 zvýšil na téměř 10,83 milionu. O skoro 311tisícový meziroční přírůstek se postarala zahraniční migrace tvořená z velké většiny uprchlickou vlnou z Ukrajiny. Přirozenou měnou se počet obyvatel v roce 2022 opět snížil, když počet zemřelých převýšil počet živě narozených dětí o 18,9 tisíce. Po přechodném zvýšení plodnosti v roce 2021 se v roce 2022 živě narodilo 101,3 tisíce dětí, což byl meziroční pokles o 10,5 tis. Úbytek narozených byl zaznamenáván

²⁵ Konceptce bydlení České republiky 2021+. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Praha 2021. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/novinky/358-koncepce-bydleni-cr-2021-mm>

²⁶ Konceptce sociálního bydlení České republiky 2015-2025. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2015. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <http://socialnibydeni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/koncepce-socialniho-bydleni-cr-2015-2025>

²⁷ Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021-2030. Úřad vlády ČR. Praha 2021. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu.pdf

²⁸ Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019-2022 Úřad vlády ČR. Praha 2019. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/akcni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineneho-nasili-na-leta-2019-2022.pdf

²⁹ Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2020. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1357303/SRPZ_2030.pdf/148b2fc5-d7a6-f9c7-cc50-13b52a62e86e

³⁰ Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027 - Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)

³¹ [2023-03-22 Narodni-plan-podpory-rovnnych-prilezitosti-pro-handicapovane-2021-2025.pdf \(mfcr.cz\)](https://www.mpsv.cz/documents/20142/372809/NAP_311214.pdf/0cc270fa-dbf9-fcd5-93d6-5e7b0e9376b2)

³² Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2007. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/narodni-program-pripravy-na-starnuti-na-obdobi-let-2003-az-2007>

³³ Kvalita života ve stáří, Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2008. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/narodni-program-pripravy-na-starnuti-na-obdobi-let-2008-az-2012-kvalita-zivota-ve-stari>

³⁴ Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 Aktualizovaná verze k 31.12.2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Praha 2014. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/372809/NAP_311214.pdf/0cc270fa-dbf9-fcd5-93d6-5e7b0e9376b2

i v letech 2018 až 2020 a částečně souvisí se změnami věkového složení žen reprodukčního věku. V roce 2022 navíc klesl i průměrný počet dětí narozených jedné ženě, meziročně z 1,83 na 1,62. Úmrtnost v ČR se navrátila ke stavu před pandemií covid-19 a naděje dožití při narození se u žen i mužů za rok 2022 taktéž navrátila na předcovidovou úroveň. U žen dosáhla 82,0 let, u mužů 76,1 let.

Dlouhodobě roste podíl seniorů a senierek. Koncem roku 2021 tvořila **věková kategorie 65+** přes 20 % podílu obyvatel v ČR³⁵. Z toho **věková kategorie 80+** představuje necelých 21 % počtu osob ve věku 65+³⁶. V kontextu celé populace tvoří osoby ve věku 80+ 4,3 %³⁷. **V roce 2050** budou ve věkové kategorii 65+ téměř tři z deseti obyvatel ČR, ve věkové kategorii 80+ to bude každý jedenáctý obyvatel ČR.

Roky zdravého života (Healthy life years³⁸)

Roky zdravého života, zkráceně HLY nebo také nazývané očekávaná délka života bez zdravotního postižení, jsou definovány jako počet let, po které se očekává, že osoba bude nadále žít ve zdravém stavu (Eurostat 2015).

Zatímco většina lidí si uvědomuje, že po sobě jdoucí generace žijí déle, o zdraví stárnoucí populace EU se ví méně. Ukazatele let zdravého života zavádějí koncept kvality života tím, že se zaměřují na ty roky, které mohou prožívat jedinci bez omezení způsobených nemocí nebo zdravotním postižením. Chronická onemocnění, křehkost, duševní poruchy a tělesné postižení mají tendenci být ve vyšším věku převládající a mohou mít za následek nižší kvalitu života těch, kteří těmito onemocněními trpí, přičemž zátěž těchto stavů může mít dopad i na zdravotní a důchodové zabezpečení (Eurostat 2023).

Roky zdravého života také sledují zdraví jako produktivní nebo ekonomický faktor. **Prodloužení počtu let prožitých ve zdraví je jedním z hlavních cílů zdravotní politiky EU**, vzhledem k tomu, že by to nejen zlepšilo situaci jednotlivců (protože dobré zdraví a dlouhý život jsou základními cíli lidské činnosti), ale také by to vedlo ke snížení veřejných zdravotních výdajů a pravděpodobně zvýší možnost, že lidé budou

³⁵ ČSÚ. Praha. 2022 [cit. 2022-04-20] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

³⁶ ČSÚ. Praha. 2022 [cit. 2022-04-20] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

³⁷ ČSÚ. Praha. 2021. [cit. 2023-01-04] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2021>

³⁸ EUROSTAT, Eurostat Statistics Explained, Healthy life years statistics, 2023, Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthy_life_years_statistics#Healthy_life_years_at_age_65

pokračovat v práci i v pozdějším věku. Pokud se roky zdravého života prodlužují rychleji než očekávaná délka života, pak lidé nejen že budou žít déle, ale také prožijí větší část svého života bez zdravotních problémů (Eurostat 2023).

Výpočet HLY³⁹

Tento statistický ukazatel je sestavován zvlášť pro muže a ženy, při narození a ve věku 50 a 65 let. Vychází z věkově specifické prevalence populace ve zdravém a nezdravém stavu a věkově specifické informace o úmrtnosti. Zdravý stav je definován jako stav bez omezení ve fungování a bez postižení. Indikátor je vypočítán podle široce používané **Sullivanovy metody**⁴⁰. Vychází z měření věkově specifického podílu populace se zdravotním postižením a bez něj a z údajů o úmrtnosti. Důvod k širokému používání této metody spočívá v jednoduchosti, dostupnosti základních údajů a nezávislosti na velikosti a věkové struktuře populace. Ukazatel HLY však mohou ovlivnit kulturní rozdíly ve vykazování zdravotního postižení (Eurostat, 2015).

Sullivanova metoda je velmi jednoduchá metoda pro výpočet očekávané délky zdraví. Kombinuje data získaná z běžné tabulky úmrtnosti na jedné straně a z průřezového šetření poskytujícího prevalenci daného zdravotního rozměru na straně druhé, např. zdravotního postižení. Věkově specifická prevalence poskytuje celkový počet let strávených se zdravotním postižením, celkový počet let prožitých bez zdravotního postižení a sečtením obojího jako celkový počet prožitých let. Hlavní výhodou Sullivanovy metody spočívá v odděleném sběru dat o úmrtnosti a invaliditě a ve snadné dostupnosti dat nezbytných pro výpočet. Koncept očekávané délky zdraví jako ukazatele zdraví navrhl Sanders (1964) a první příklad byl publikován ve zprávě amerického ministerstva zdravotní výchovy a sociální péče (Eurostat, 2014).

Střední délka zdravého života při narození a ve věku 65 let (OECD)

Očekávaná délka života ve zdraví je důležitým ukazatelem zdraví populace, protože signalizuje, zda jsou roky života prožity ve zdraví nebo s nějakými zdravotními problémy a handicapem (omezení aktivity). Vyšší počet let života ve zdraví obecně

³⁹ EUROSTAT, Eurostat Statistics Explained, Glossary:Healthy life years (HLY), 2015, Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Healthy_life_years_\(HLY\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Healthy_life_years_(HLY))

⁴⁰ EUROSTAT, Eurostat Statistics Explained, Glossary: Sullivan method, 2014, Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Sullivan_method

znamená zdravější pracovní sílu, méně předčasných odchodů do důchodu kvůli zdravotním problémům a snížené nebo odložené potřebě zdravotní a dlouhodobé péče (OECD, 2022⁴¹).

V roce 2020 byl počet let života ve zdraví v EU 64,5 let u žen a 63,5 let u mužů. Rozdíl mezi pohlavími v letech zdravého života (jeden rok) byl mnohem menší než v očekávané délce života (5,7 roku v roce 2020), protože ženy obvykle tráví větší část svého života s určitými omezeními aktivity: 22 % průměrné délky života žen strávily s určitými omezeními aktivity v roce 2020 ve srovnání s 18 % u mužů v průměru v EU (OECD, 2022).

Veřejná politika může přispět ke zvýšení průměrné délky zdravého života, včetně většího úsilí předcházet zdravotním problémům, podpory rovného přístupu k péči a lepšího zvládnutí chronických zdravotních problémů, pokud se vyskytnou, aby se snížily jejich invalidizující účinky (OECD, 2022).

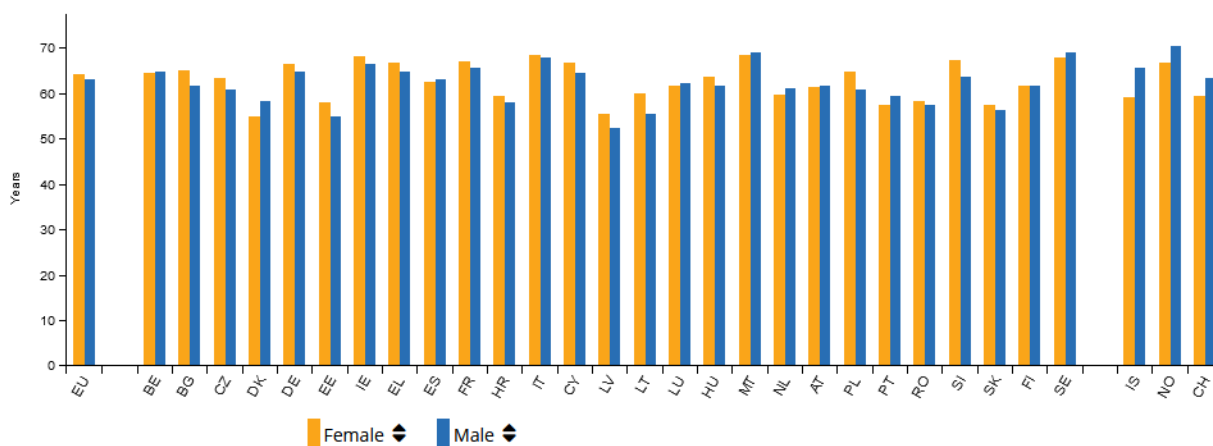
Roky zdravého života při narození

Česká republika byla v roce 2021 pod průměrem zemí Evropské unie v počtu let zdravého života při narození, a to jak u žen, tak i u mužů (Eurostat, 2023⁴²). U žen to bylo 63,4 let zdravého života (průměr EU 64,2 let), u mužů to bylo 60,7 let zdravého života (průměr EU 63,1 let). Přehled EU viz graf níže.

⁴¹ OECD/European Union (2022), "Healthy life expectancy at birth and at age 65", in *Health at a Glance: Europe 2022: State of Health in the EU Cycle*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/adb08724-en>.

⁴² EUROSTAT, Eurostat Statistics Explained, Healthy life years statistics, 2023, Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthy_life_years_statistics#Healthy_life_years_at_age_65

Healthy life years in absolute value at birth, 2021

Norway: 2020 instead of 2021.

Iceland: 2018 instead of 2021.

Source: Eurostat (online data code: hlth_hlye)

eurostat

2.2. Finanční zajištění ve stáří

Převládajícím příjmem seniorů a senierek je **starobní důchod**. Proto je předpokladem naplnění finančního zajištění ve stáří komplexní důchodová reforma, která umožní diverzifikovat rizika státního a soukromých systémů tak, aby byla zabezpečena dlouhodobá finanční udržitelnost důchodových systémů a zároveň adekvátnost výše dávek pro současné a budoucí seniory a seniorky.

V červnu 2023 pobíralo starobní důchod 2 358 367 osob a necelých 411 tis. osob pobíralo invalidní důchod.⁴³

Průměrné zvýšení starobního důchodu při mimořádné valorizaci v létě 2023 činí 760 Kč⁴⁴. Rozdíl mezi průměrným důchodem mužů a žen v roce 2023 činí 11,5 %⁴⁵.

⁴³ MPSV. *Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v červnu 2023*. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2023. [cit. 2023-06-02] Dostupné z: [6b6c24cf-0d5f-2eb3-656e-0387eb9b5f1f \(mpsv.cz\)](https://mpsv.cz)

⁴⁴ Vláda České republiky. *Vláda schválila upravené parametry valorizace důchodů. Průměrný starobní důchodce dostane o 760 korun více* [online]. 2023. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-schvalila-upravene-parametry-valorizace-duchodu--prumerny-starobni-duchodce-dostane-o-760-korun-vice-203160/>, jde o modelový údaj výpočtu červnové valorizace.

⁴⁵ ČSSZ

Tabulka 2: Srovnání průměrného starobního důchodu k průměrné mzdě

Rok	2010	2013	2018	2019	2020	2021	2022
Průměrný starobní důchod (v Kč)	10 093	10 962	12 391	13 431	14 451	15 410	17 146
Průměrná hrubá měsíční mzda (v Kč)	24 526	25 903	32 510	34 766	36 119	38 294	40 324
Srovnání průměrného starobního důchodu a průměrné hrubé měsíční mzdy (v %)	41,2%	42,3%	38,1%	38,6%	40,0%	40,2%	42,5%

Zdroj: MPSV⁴⁶

Od roku 2021 můžeme pozorovat mírné snížení počtu domácností pod hranicí chudoby. Chudoba označuje sociální status člověka, vyznačující se hmotným nedostatkem⁴⁷. Podle mezinárodní metodiky stanovené Eurostatem se za ohrožené příjmovou chudobou považují osoby žijící v domácnostech s příjmy nižšími než je stanovená hranice. Ta je určena jako 60 % národního mediánového příjmu domácností, přičemž se zohledňuje velikost a složení domácnosti. Tento ukazatel vypovídá zejména o příjmové (ne)rovnosti v dané zemi. Ohrožení příjmovou chudobou se týká 9,6 % Čechů. Vyplývá to z výsledků pravidelného šetření o příjmech a životních podmínkách domácností. ČR se řadí k evropským zemím s vůbec nejnižším podílem takto ohrožených osob (ČSÚ 2019). Hranice příjmové chudoby se liší podle typu domácností. Pro domácnost jednotlivce činí 11 963 korun za měsíc, Počet domácností s příjmem pod hranicí chudoby vzrostl z 9 % koncem roku 2021 na 16 %. Nejvíce ohroženi jsou samostatně žijící senioři a seniorky, samoživitelé a samoživitelky. Vyplývá to z exkluzivních dat projektu Život k nezaplacení, na němž spolupracují Český rozhlas a PAQ Research⁴⁸.

Vliv na příjmovou situaci seniorů a seniorek má i valorizace důchodů, která chudší příjemce důchodů často dostává těsně nad hranici chudoby⁴⁹. Riziko **ohrožení chudobou osob**, jejichž **hlavním zdrojem příjmu je starobní důchod**, se v roce

⁴⁶ MPSV, vlastní výpočty, ČSU. ČSU – Mzdy a náklady práce. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace, [cit. 2023-05-02].

⁴⁷ Wikipedie [Chudoba – Wikipedie \(wikipedia.org\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Chudoba)

⁴⁸ Život k nezaplacení: Jak se vyvíjí příjmová chudoba domácností. 2023. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <https://data.irozhlaz.cz/zivot/ekonomicke-dopady/>

⁴⁹ Příjmová chudoba vzrostla téměř o polovinu, týká se každé šesté domácnosti. Dostupné z: [Příjmová chudoba vzrostla téměř o polovinu, týká se každé šesté domácnosti | iROZHLAS - spolehlivé zprávy](https://www.irozhlaz.cz/spolehlive-zpravy/prijmov%C3%A1-chudoba-vzrostla-t%C3%A9m%C4%99-o-polovinu-t%C3%BDk%C3%A1-se-každ%C3%A9-šest%C3%A9-dom%C3%A1cnosti)

2022 zvýšilo na 16,7 %, oproti 10,5 % v roce 2021. Zatímco ve věkové kategorii 50–64 let bylo příjmovou chudobou ohroženo 8,7 % osob, ve věkové kategorii od 65+ se jednalo o 16 %⁵⁰.

V roce 2022 náklady na bydlení a potraviny průměrné domácnosti tvořily zhruba 48 % příjmu, u lidí pobírajících starobní důchod to bylo 53 % příjmu.

2.3. Bydlení

Zásadní položkou rodinného rozpočtu jsou nepochybně náklady na bydlení, kam se zahrnuje nájemné či úhrada za užívání bytu, platby za energie, vodné a stočné, odvoz odpadu a další služby spojené s bydlením. Domácnosti jednotlivců starších 65 let za ně v roce 2021 vydaly v průměru 68 047 Kč (5 671 Kč za měsíc), což je téměř třetina (32,2 %) jejich spotřebních výdajů. Domácnosti dvojic s alespoň jednou osobou starší 65 let vydaly ve stejném období na náklady na bydlení v průměru 77 768 Kč (3 240 Kč na osobu za měsíc) a jedná se o 23,7 % jejich výdajů. Oproti jednočlenným domácnostem u dvojčlenných domácností dochází k úsporám z rozsahu⁵¹.

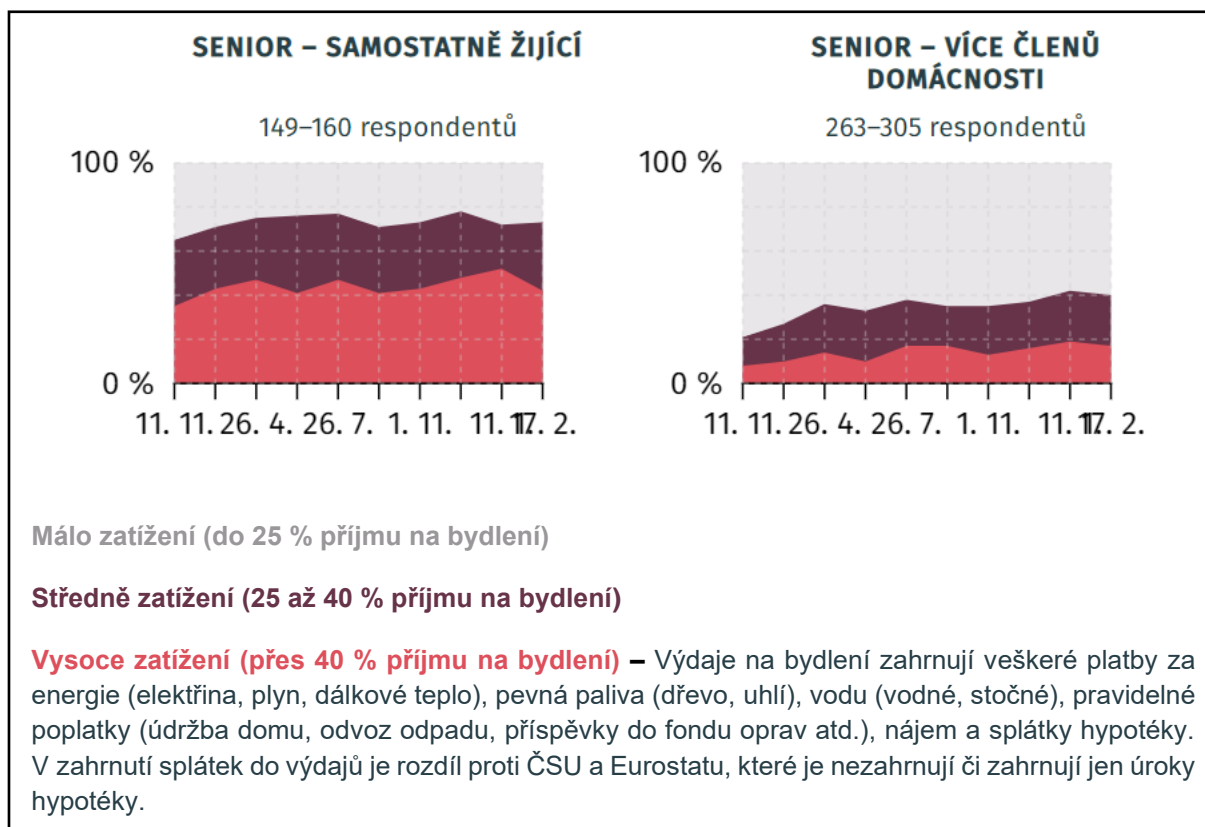
V roce 2022 náklady na bydlení důchodců a důchodkyň tvořily vyšší část z čistých příjmů než u zaměstnanců a zaměstnankyň a u osob samostatně výdělečně činných (dále jen „OSVČ“). Podle subjektivního hodnocení zátěže byla v roce 2022 více než čtvrtina domácností (26 %) výrazně zatížena náklady na bydlení, včetně seniorské populace. **Přes 40 % samostatně žijících seniorů a senierek, kteří jsou zatíženi náklady na bydlení, žije v tzv. příjmové chudobě.** U seniorů, kteří žijí s více členy v domácnosti, se míry zatížení výrazně liší.

⁵⁰ ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností 2022. 2023. [cit. 2023-04-20] Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/189719223/1600212319.pdf/ad50dc65-14fa-47eb-a09c-c55b273a3714?version=1.1>

⁵¹ ČSÚ Senioři v datech. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

Graf 1: Růst podílu seniorských domácností výrazně zatížených výdaji na bydlení

Zdroj: iRozhlas⁵²

Nejvyšší část nákladů na bydlení v roce 2022 tvořila u důchodců **elektrina** a dále **nájemné**, resp. úhrada za užívání bytu. Vyšší část nákladů na bydlení u lidí pobírajících starobní důchod než u zaměstnanců a OSVČ pravidelně tvoří výdaje na plyn z dálkového zdroje. Nejnižší částí nákladů pro důchodce a důchodkyně v roce 2022 představovaly ostatní služby a tuhá a tekutá paliva⁵³. V roce 2022 bylo na **příspěvek na bydlení** vynaloženo cca 8,5 mld. Kč. U **doplatku na bydlení** byl zaznamenán meziroční index nárůstu 1,04 % (údaj k prosinci 2022)⁵⁴.

2.4. Zdraví a prevence

Od roku 2017 jde v průměru 42 % z celkových výdajů zdravotních pojišťoven na léčbu seniorů ve věku 65 let a více. V roce 2018 vzrostly tyto výdaje meziročně o 9 % na necelých 121 mld. Kč a v roce 2019 o 11 % na 133,8 mld. Kč. Nejvyšší nárůst byl

⁵² iRozhlas. Život k nezaplacení: Jak roste podíl domácností výrazně zatížených výdaji na bydlení. 2023. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <https://data.irozhlas.cz/zivot/vydaje-procenta/>, výzkum 11/21-05/22

⁵³ ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností - 2022. Praha: Český statistický úřad, 2023. [cit. 2023-04-21] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/189719223/1600212304d.pdf/44925267-489c-4700-9f5c-09bab45c987d?version=1.2>

⁵⁴ MPSV. Informace o vyplacených dávkách v rezortu MPSV ČR v prosinci 2022. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022. [cit. 2023-04-21] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/2867337/Informace+o+vyplacen%C3%BDch+d%C3%A1vk%C3%A1ch+v+prosinci+2022.pdf/7f66394e-5192-e6a2-b607-eb767af0df8d>

zaznamenán v roce 2020 (o 16 %), kdy zdravotní pojišťovny na zdravotní péči o seniory a seniorky vydaly celkem 154,6 mld. Kč z toho 80,7 mld. Kč za léčbu žen a 73,9 mld. Kč za léčbu mužů. Jedná se o tzv. přímé ztráty z nemocí. Další ztráty z nemocí představují tzv. nepřímé ztráty, které uvádí Světová zdravotnická organizace (dále jen „WHO“) jako nejméně dvojnásobek přímých, tedy léčebných, výdajů. Jedná se o výdaje na pracovní neschopnosti, invalidní důchody, ztráty způsobené nižším pracovním výkonem nemocných, kteří přesto pracují, tzv. prezenteismus. Nemocní lidé také neodvádí zdravotní a sociální pojištění a negenerují zisk.

Přítom většině onemocnění lze předcházet, nebo alespoň snížit riziko jejich vzniku. Možností je mnoho: základem odvrácení onemocnění nebo oddálení jeho propuknutí do vyššího věku je primární prevence s důrazem na zdraví prospěšnou pohybovou a psychickou aktivitu, zdravou výživu, dostatek odpočinku, spánku, podporu duševního zdraví, omezení užívání alkoholu, vyloučení kouření a očkování. V neposlední řadě je důležitá také sekundární prevence, tzn. nevynechávat preventivní lékařské prohlídky a screeningová vyšetření, a to i když se cítíte zdraví⁵⁵.

2.5. Podpora a péče

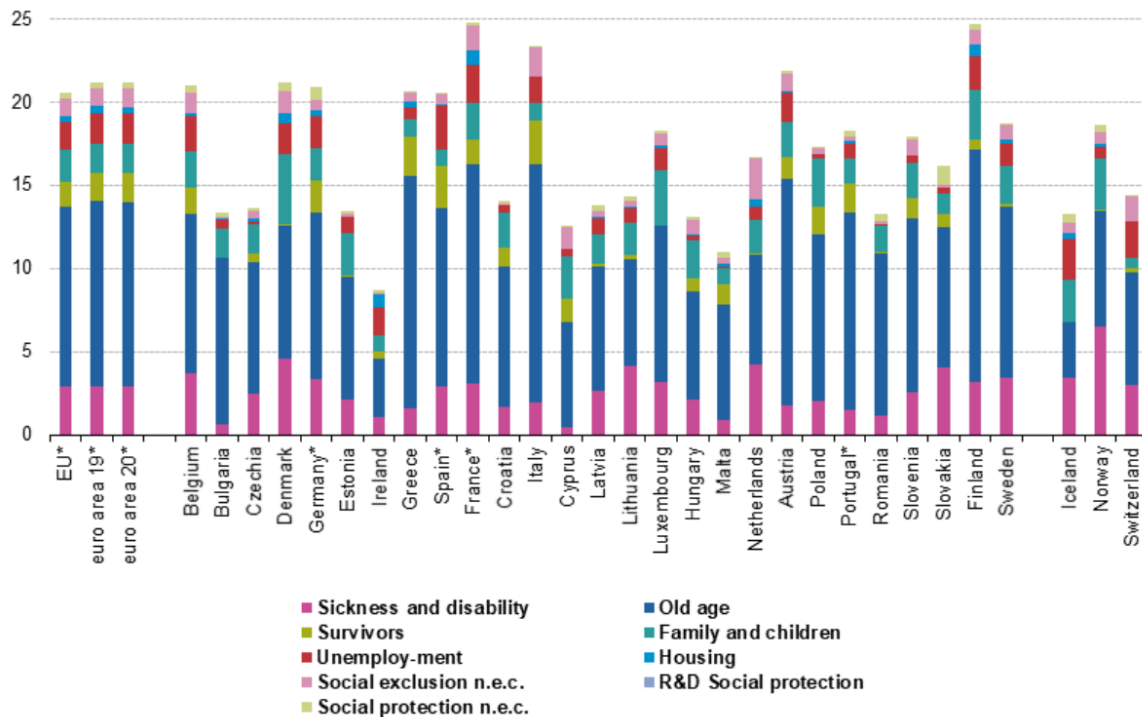
V roce 2019 odpovídala **částka vynaložená na zdravotní a sociální výdaje** cca 18 % HDP. V roce 2021 částka sociálních výdajů činila zhruba 13 % . Výdaje na zdravotnictví činily v roce 2019 cca 7,8 % HDP podle WHO⁵⁶ (7,6 % podle OECD) a vzrostly na cca 9,2 % HDP v roce 2020 podle WHO (a aktuálněji podle OECD⁵⁷ na 9,5 % HDP v roce 2021 a 9,1 % v roce 2022). Z uvedeného lze usuzovat, že součet výdajů na zdravotní a sociální péči mezi lety 2019 a 2021 o několik procent rostl, na cca 22–23 % HDP.

⁵⁵ ČSÚ Senioři v datech. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

⁵⁶ Zdravotnické výdaje v ČR v roce 2019 a 2020 podle WHO <https://healthsystemsfacts.org/czech-republic/czech-republic-health-system-expenditures/>

⁵⁷ Zdravotnické výdaje v ČR podle OECD <https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=SHA>

Graf 2: Celkové výdaje vládních institucí na sociální ochranu

* provisional

Zdroj: Eurostat⁵⁸

Klíčovým tématem, kterému by měla být věnována zvláštní pozornost, je **specializovaná geriatrická péče včetně komplexní funkční diagnostiky a hodnocení soběstačnosti**⁵⁹. Nutné je rovněž zajistit podmínky pro domácí zdravotní péči, komplexní geriatrické služby včetně prevence – dostatečná síť ambulancí (dostupnost geriatrické ambulance alespoň v každém okrese), geriatrických oddělení a klinik ve fakultních nemocnicích, geriatrických konziliářů v ostatních nemocnicích, geriatrické následné, dlouhodobé i paliativní péče. Je nutné zvyšovat integraci zdravotních a sociálních služeb a posilovat jejich dostupnost, zajistit dostatečný počet lůžek a dbát na odbornost a prestiž specializace lékař/ka geriatr/geriatricka. Klíčovým tématem je prevence a včasná diagnostika nemocí spojených s demencí a Alzheimerovou chorobou. Klíčem k zajištění adekvátní péče je geriatrické funkční hodnocení (complex geriatric assessment), které je nutné co

⁵⁸Eurostat 2015, Healthy life years and life expectancy at birth; [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdph100&plugin=1>

⁵⁹Eurostat 2015, Healthy life years and life expectancy at birth; (cit. 7. 3. 2018) Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdph100&plugin=1>

nejvíce využívat i jako nezbytného východiska pro posouzení příspěvku na péči u geriatrických pacientů a k zajištění sociálních služeb.

V neposlední řadě je potřeba vyzdvihnout význam **tzv. asistenčních služeb**, jež mohou zvýšit kvalitu života seniorů a seniorek a pomoci jim zůstat aktivními v práci nebo v komunitě. Mají také významnou odlehčovací (respitní) funkci pro další členy rodiny⁶⁰.

Dle dostupných výzkumů je zřejmé, že drtivá většina lidí preferuje **zůstat co nejdéle v domácím prostředí**. To je možné pouze v situaci, kdy budou adekvátně zajištěny terénní zdravotní a sociální služby a podpora neformálních pečujících. **Počet lůžek v domovech pro seniory** se v průběhu let zásadně nemění, v roce 2022 se oproti roku 2021 ale zásadně navýšil počet neuspokojených žádostí o místo v domovech pro seniory, kdy za rok 2021 evidujeme 44 537 neuspokojených žádostí, za rok 2022 evidujeme 51 548 neuspokojených žádostí. **Počet neformálních pečujících** naznačuje každoroční zvyšování (dle odhadů počtu příjemců příspěvku na péči)⁶¹. Dostupná data ukazují, že 70–90 % zdravotní dlouhodobé a sociální péče bývá zpravidla poskytováno rodinnými příslušníky nebo jinými pečujícími⁶². Šetření Fondu dalšího vzdělávání indikovalo 21,5 % dospělých Čechů, kteří pečují o blízkého⁶³.

Současný počet pečujících v ČR není přesně znám. Vychází se jednak z údajů o příjemcích příspěvku na péči, ale ne každý nemocný má rodinu či blízkou osobu, která se o něj stará. Odhad neformálních pečujících je kolem jednoho milionu. Z šetření Fondu dalšího vzdělávání vyplývá, že 22 % pečujících je zcela závislých na příspěvku na péči, 48 % na příjmu životního partnera a 23 % má jako hlavní zdroj příjmu svůj osobní příjem⁶⁴.

Když se zaměříme na příjemce příspěvků na péči, je zřejmý nárůst jejich počtu. **Příspěvek na péči** v březnu 2023 pobíralo 371,8 tis., zatímco v roce 2022 to bylo 363 tisíce osob⁶⁵ (viz tabulka níže).

⁶⁰ ČSÚ, Souhrnné výsledky zdravotnických účtů, 2010–2019, [cit. 2023-05-02] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysledky-zdravotnickych-uctu-cr-m6hwrzbbw>.

⁶¹ Sociální politika. Dostupné z: [https://socialnipolitika.eu/2017/04/pecujici-osoby-a-neformalni-pecce-narodni-strategie-rozvoje-socialnich-sluzeb-2016-2025/\(2007-2014\)](https://socialnipolitika.eu/2017/04/pecujici-osoby-a-neformalni-pecce-narodni-strategie-rozvoje-socialnich-sluzeb-2016-2025/(2007-2014)), odd. 652 MPSV (2015-2017), žádný registrovaný poskytovatel 2011-2014 vlastní dopočet (ztráta dat při přechodu na nový IS).

⁶² MPSV (statistické zjišťování Soc (MPSV) V 1-01), Ústav sociálních služeb v Praze 4. 2. ŘÍJNA JE DEN PEČUJÍCÍCH. 2022. [cit. 2023-04-20] Dostupné z: <https://uss4.cz/2-rijna-je-den-pecujicich/>

⁶³ Fond dalšího vzdělávání. Dostupné z: [Fond dalšího vzdělávání: Každý pátý dospělý Čech je zapojen do péče o blízkého člověka | ParlamentníListy.cz – politika ze všech stran](https://www.parlamentnilisty.cz/politika/2023/04/20/fond-dalsiho-vzdělávání-každý-pátý-dospělý-Čech-je-zapojen-do-péče-o-blízkého-člověka)

⁶⁴ FDV: projekt s názvem Podpora neformálních pečovatelů, Registrační číslo projektu: CZ 1.04/3.1.00/C6.00002.

⁶⁵ MPSV 2023 Informace o vyplacených dávkách v rezortu MPSV ČR v březnu 2023

Velký zájem a tlak na zvyšování kapacit je zejména u odlehčovacích služeb a osobní asistence. Velký zájem vzbuzuje rovněž tísňová péče, která výrazně zvyšuje své kapacity od roku 2017⁶⁶.

Tabulka 3: Vývoj počtu příjemců příspěvku na péči v letech 2013–2022

Ukazatel/ Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2019	2020	2021	2022
Počet příjemců	318	332	340	350	356	366	360	360	363
	095	445	122	238	152	064	539	049	458
Neuveden									
registrovaný	225	239	245	252	256	262	261	257	258
poskytovatel	800	404	502	655	736	745	672	690	753

Zdroj: MPSV

2.6. Zaměstnanost a celoživotní učení

V roce 2022 pracovalo celkem 480,3 tis. seniorů a seniorek ve věku 60+, z toho 151,8 tis. ve věku 65+. Mezi lety 2010 až 2022 vzrostl počet pracujících seniorů a seniorek ve věku 60 a více let o 220,0 tis. (tj. o 84,5 %). Tento nárůst se projevil jak u mladších kategorií ve věku 60 až 64 let, tak u kategorie 65+. Mezi pracujícími seniory převažovali muži (cca 58 %, oproti 42 % žen).⁶⁷

S rostoucí úrovní dosaženého vzdělání výrazně roste pracovní aktivita seniorů a seniorek, což ilustrují následující data. Pouze 4 % všech pracujících seniorů a seniorek ve věku 65+ měla pouze základní vzdělání. Středoškolské vzdělání s maturitou vykazovalo 24 % pracujících seniorů a seniorek, středoškolské vzdělání bez maturity 32 % a VŠ vzdělání mělo dokonce 39 % pracujících seniorů či seniorek starších 65 let (data za 2021).

Délka vzdělávání se prodlužuje, ale současně v důsledku inovací, technologických změn a rostoucí globální konkurence **získané vědomosti rychleji zastarávají**. Při zvažování vzdělávání a celoživotního učení je třeba klást důraz na odbourávání genderových stereotypů a na rozvoj talentu v závislosti od individuality. V současné době probíhá vzdělávání seniorů a seniorek v ČR několika způsoby. Vysoké školy

[404236f6-9fa0-280b-a063-f1c57c3f7d38 \(mpsv.cz\)](https://www.mpsv.cz/404236f6-9fa0-280b-a063-f1c57c3f7d38)

⁶⁶ Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025, MPSV, str. 28. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/577769/NSRSS.pdf>

⁶⁷ Statistika a my. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2022/05/18/seniori-na-trhu-prace-uplatnuji-svou-kvalifikaci>

organizují Univerzity třetího věku. Zde se mohou senioři a seniorky systematicky a na akademické úrovni seznamovat s poznatky z nejrůznějších vědních oborů. Nabízené kurzy zde vycházejí z akreditovaných studijních programů jednotlivých vysokých škol a jejich kvalita je garantována Asociací univerzit třetího věku ČR. Formy výuky na Univerzitě třetího věku jsou různé, od klasických prezenčních přednášek, přes workshopy až po on-line výuku, díky níž je možno toto vzdělávání přenést i do oblastí vzdálených od univerzitních center. Účastníci tohoto vzdělávání mají status „posluchače vysoké školy“, nejsou však studenty ve smyslu zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Jiným způsobem seniorského vzdělávání v ČR jsou aktivity různých kulturních a správních organizací (např. knihoven, informačních center, obecních úřadů) či vzdělávacích agentur. Tyto instituce poskytují seniorům vzdělávání formou řady zájmových a animačních kurzů organizovaných v rámci tzv. Akademií třetího věku, Univerzit volného času, Klubů seniorů aj. Cíle všech subjektů organizující seniorské vzdělávání jsou však obdobné – zvýšení důstojnosti a kvality života seniorů a seniorek, udržení psychické a sociální aktivity, socializace, seberealizace a autonomie ve vyšším věku⁶⁸.

Funkčně využitelným nástrojem je zde také Národní soustava kvalifikací⁶⁹, v jejímž rámci mohou uchazečky-seniorky a uchazeči-senioři získat tzv. osvědčení o získání profesní kvalifikace pro některou z cca 1500 vytvořených profesních kvalifikací, kdy se zkouškou ověřují a potvrzují (oficiálně uznávají) uchazečem o zkoušku již dříve nabyté dovednosti a vědomosti. Přístup k systému není z hlediska perspektivy seniorů a seniorek věkově ani kvalifikačně omezen (přístup vyžaduje pouze tzv. základy vzdělání). Národní soustava kvalifikací je státem vytvářený a garantovaný systém potvrzování výsledků dalšího vzdělávání a celoživotního učení. Tento systém není podmíněn předchozí účastí na zájmových/rekvalifikačních kurzech, ačkoli je se systémem akreditovaných rekvalifikací úzce propojen.

⁶⁸ Asociace univerzit třetího věku ČR, Ing. Martina Polášková viceprezidentka. MPSV 2022., [cit. 2022-11-4].

⁶⁹ [Národní soustava kvalifikací \(narodnikvalifikace.cz\)](https://www.narodnikvalifikace.cz), zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-179>

2.7. Prevence sociální izolace, podpora mezigeneračních vztahů a bezbariérovost

Senioři a seniorky žijí v ČR spíše v menších domácnostech. V rámci jednočlenných domácností převažují mezi seniory ženy (71,5 %) oproti mužům (28,5 %), což souvisí s vyšší nadějí dožití u žen. Zatímco muži ve věku 65 a více let jsou většinou ženatí – podle údajů z konce roku 2021 ze 70 %, u žen–seniorek jsou početně významné dvě skupiny – vdané a ovdovělé. Do roku 2018 převažovaly mezi seniorkami ovdovělé ženy, dle bilance k 31. 12. 2021 byly vdané i ovdovělé ženy zastoupeny rovnoměrně, každá ze 41 %. Druhou nejpočetnější skupinu u mužů-seniorů a třetí u žen-seniorek představovaly osoby rozvedené⁷⁰. Nejvyšší **podíl na celkovém počtu domácností** měla v roce 2022 jednočlenná a dvočlenná domácnost (oboje se zastoupením 32,1 %), u domácností lidí pobírajících starobní důchod jde o jednočlenné domácnosti (zvýšení na 52,9 %)⁷¹. Senioři a seniorky jsou ohroženi nedobrovolnou sociální izolací, která se podepisuje na jejich zdraví. Pro lidi se zhoršeným zdravotním stavem mohou být **aktivity mimo domov** špatně dostupné, více času tráví doma. **Sledování televize** odpovídá přibližně 40 % trávení volného času u seniorů a seniorek nad 65 let, zatímco **trávení času s rodinou a přáteli** tvoří asi 10 % celkového objemu volného času⁷². **Podíl aktivně sportující populace** ve věku 55–64 let vzrostl v roce 2019 na 23 %, ve věku 65-74 let na 17 % a ve věku 75+ stagnoval na 6 %. V případě starších osob žijících ve **venkovském prostředí** bývá bariérou snižování dostupnosti služeb, což prohlubuje sociální izolaci a osamělost. Mezigenerační problematika ve smyslu sblížení generací a zlepšování vztahů napříč generacemi s důrazem na seniory je rovněž tématem v boji proti osamělosti⁷³.

2.8. Diskriminace, týrání, zneužívání a ochrana spotřebitele

Podle definice EAN přijaté Výborem pro práva starších lidí Rady vlády pro lidská práva dne 1.6.2022 je týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů/seniorek a špatné zacházení s nimi (tzv. elder abuse and neglect, EAN) jednorázové nebo opakované, záměrné nebo nezáměrné jednání nebo nečinnost vůči člověku vyššího věku, typicky ve vztahu odůvodněně očekávatelné důvěry, v jehož důsledku došlo ke škodě či újmě fyzické,

⁷⁰ ČSÚ Senioři v datech 2022. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/165397788/31003422.pdf/7e1fd9c7-e5fb-4155-9e88-882ba3cb1712?version=1.5>

⁷¹ ČSÚ. Příjmy a životní podmínky domácností – 2022. Český statistický úřad [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-7isum3msez>.

⁷² ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lucie SMĚKALOVÁ. Edukace seniorů: Geragogika a gerontodidaktika. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5446-8

⁷³ ČSÚ Statistika sportu: základní ukazatele - 2019 [online]. [cit. 2021-05-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statistika-sportu-zakladni-ukazatele-2019>

psychické, sociální, materiální, právní nebo mravní, případně k jejich kombinaci. Důsledkem tohoto jednání či nečinnosti může být kromě ohrožení majetku, zdraví, života, svobody nebo lidské důstojnosti také vznik či prohloubení situační, dočasné nebo celkové zranitelnosti člověka. Výše definované týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatné zacházení s nimi může, ale nemusí naplňovat skutkovou podstatu trestného činu. Jeho původci mohou být jednotlivci, instituce či společenské prostředí.⁷⁴

Podle výsledků studie projektu RESTABUS (2022)⁷⁵ tímto fenoménem v ČR ve svém nejbližším okolí, ve veřejných kontextech nebo jako svědkové a svědkyně trpí 40 % seniorů a seniorek starších 65 let, ženy postihuje častěji než muže, ale diskrepance mezi pohlavími se zdá být menší než v případech evidovaného domácího násilí. Jinými slovy, EAN se zdá postihovat velkou množinu typů starších lidí.

Výskyt zahrnuje všechny sledované formy EAN, tj. fyzické a psychické násilí, materiální a finanční zneužívání, omezování osobních svobod, podryvání důstojnosti, sexualizované násilí, násilí na internetu, viktimizaci a některé další. U osob starších 65 let žijících mimo institucionální péči v rámci celé ČR se prevalence pohybovala od 0,1 % (lékové násilí, zneužívání léků pro získání kontroly nad obětí) po 15 % (podryvání důstojnosti). V populaci to odpovídá 2169 až 325 366 osobám ročně⁷⁶.

Autoři navíc doplňují, že ani tyto podíly nelze považovat za konečné, tato metodologie totiž často popíše onu příslovečnou špičku ledovce, protože některé oběti k sobě třeba ani nesmí pustit tazatele či tazatelku, kteří by s nimi mohli dotazník vyplnit, nebo ho nesmí vyplnit zcela upřímně, protože na ně někdo „dohlíží“. Ale i tak jsou to nesmírně cenné informace. Ukazují totiž také třeba to, že jen poměrně malá část se s tím, co se událo, někomu svěří, a že ne vždy toto svěření se vede ke zlepšení celé situace⁷⁷.

U starších osob diskriminace souvisí s mnoha **stereotypy a negativním vnímáním**, které jsou se stářím a stárnutím spojeny: neužitečnost a zátěž pro společnost, zpomalenost, nižší funkčnost kognitivních funkcí, zhoršený zdravotní stav, závislost

⁷⁴ Lucie Vidovičová, Zdeněk Kalvach, Jan Lorman, Jaroslava Prchalová. Metodika Široká definice a typologie seniorského abusu: fenomén týrání, zneužívání, zanedbávání a dalšího nevhodného jednání a zacházení s muži a ženami ve vyšším věku (EAN) Komentovaný průvodce ver. 1.0 Podklad pro veřejnou konzultaci (1. 1. 2023 – 30. 6. 2023). 2022. [cit. 2023-05-09] Dostupné z: <https://www.fss.muni.cz/vyzkum/publikace/prehled/2242717>

⁷⁵ Muni. Dostupné z: [Inovativní cesty definice, měření prevalence a řešení seniorského abusu v ČR \(včetně přenosu mezinárodních postupů dobré praxe\) | Fakulta sociálních studií MU \(muni.cz\)](https://www.fss.muni.cz/vyzkum/publikace/prehled/2242717)

⁷⁶ Gerontologický institut. Dostupné z: [Světový den proti násilí na seniorech \(giops.cz\)](https://www.giops.cz/)

⁷⁷ Lucie Vidovičová, Zdeněk Kalvach, Jan Lorman, Jaroslava Prchalová. Metodika Široká definice a typologie seniorského abusu: fenomén týrání, zneužívání, zanedbávání a dalšího nevhodného jednání a zacházení s muži a ženami ve vyšším věku (EAN) Komentovaný průvodce ver. 1.0 Podklad pro veřejnou konzultaci (1. 1. 2023 – 30. 6. 2023). 2022. [cit. 2023-05-09] Dostupné z: <https://www.fss.muni.cz/vyzkum/publikace/prehled/2242717>.

na péči a pomoci druhých, neznalost moderních postupů a např. digitálních a komunikačních technologií. Téměř každý desátý občan však svoji osobní zkušenost s diskriminací neoznámil nějakým úřadům či organizacím⁷⁸. Ohled na věk bere např. novela zákona o ochraně spotřebitele – zákon č. 378/2015 Sb. Tato novela se dotýká především zákazu nekalé obchodní praktiky ve vztahu k seniorům. Tento fenomén je nejčastěji spojován s prodejními výlety a agresivními postupy prodejců⁷⁹. Přes velkou medializaci problému někteří senioři a seniorky dále navštěvují předváděcí akce či podléhají nabídce prodejců. Velký vliv na rozhodování seniorů a seniorek o účasti má jejich osamělost. Podle průzkumu nejčastějším důvodem účasti na **předváděcí akci** je výlet (43 %), společnost vrstevníků (16 %) a seznámení se s moderními technologiemi (10 %)⁸⁰.

Obtížnější situaci seniorů a seniorek reflektuje např. **zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů**, ve znění pozdějších předpisů. Podle něj je zvláště zranitelnou obětí osoba, která je vysokého věku a tato skutečnost může vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s ostatními členy. Tedy ne každý senior či seniorka je automaticky zvláště zranitelnou obětí. V ČR **neexistuje sociologický výzkum s daty** seniorské diskriminace a zneužívání⁸¹. Podle analýzy dat **pocit bezpečí** nemá 18,5 % osamělých seniorů a seniorek. Nejbezpečněji se cítí starší lidé s příbuznými nebo s rodinou (84,3 %). Mnoho seniorů a seniorek neopouští domov kvůli obavám z kriminality či ze strachu, že přijdou k úrazu, popř. se necítí bezpečně kvůli aktuálnímu zdravotnímu stavu (37,5 %)⁸². Pro 4 z 10 dotázaných je důvodem sníženého pocitu bezpečí nebo ohrožení chování nepřizpůsobivých spoluobčanů, 37 % seniorů a seniorek uvádí dopravu⁸³. Starší lidé jsou výrazně častěji na straně oběti než na straně pachatele trestné činnosti. V souvislosti s některými fyzickými a psychickými změnami, které přirozeně doprovázejí proces stárnutí, se senioři a seniorky stávají mimořádně ohroženou skupinou obyvatel, která je v některých ohledech snadnějším

⁷⁸ Diskriminace v ČR: oběť diskriminace a její překážky v přístupu ke spravedlnosti. Kancelář veřejného ochránce práv. 2015. [cit. 2019-07-12]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/CZ_Diskriminace_v_CR_vyzkum_01.pdf

⁷⁹ VIDOVICOVÁ, Lucie a VYHLÍDAL, Jiří. Nekalé obchodní praktiky a senioři. Fórum sociální politiky, 8/2014 [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/302874255_Nekale_obchodni_praktiky_a_seniori.

⁸⁰ Výzkum: Proč senioři stále navštěvují předváděcí akce. 2016 [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.dtest.cz/clanek-5085/vyzkum-proc-seniori-stale-navstevuji-predvadecci-akce>

⁸¹ Výzkum o domácím násilí na seniorech provedla v roce 2005 Jihočeská univerzita. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/prevence-urazu-otrav-a-nasili/clanky/2-2005/78-domaci-nasili-a-seniori>

⁸² Analýza kvality života seniorů v České republice. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/32821/Kvalita_zivota_senioru_-_finalni_verze.pdf

⁸³ MindBridge Consulting a.s. Analytická zpráva výzkumu Realizace kvantitativního výzkumu – životní postoje a preference seniorů. 2020 [cit. 2021-06-02]. Dostupné z: [3197103e-d1f5-f288-752e-d3dc2a02db61 \(mpsv.cz\)](https://www.mpsv.cz/3197103e-d1f5-f288-752e-d3dc2a02db61)

cílem trestné činnosti. Jejich osamělost, větší důvěřivost, menší schopnost úniku či obrany nebo často stereotypní chování zvyšují jejich viktimmnost. Od roku 2017 jsou proto senioři a seniorky podle zákona o obětech trestných činů považováni za „zvlášť zranitelné oběti“.

V roce 2021 tvořili senioři či seniorky 10,3 % z celkového počtu obětí trestné činnosti v ČR (2,3 tisíce seniorů a seniorek z 22,2 tisíce obětí celkem). Novým fenoménem je **rizikové chování seniorů a seniorek na internetu**. Jedná se především o důvěřivost a špatné zabezpečení při seznamování, nakupování a používání internetového bankovníctví. Varovné a v rámci mediálního povědomí šíření vyhledávání a konzumace informací. Zde se starší lidé, stejně jako další věkové skupiny, podílejí na šíření dezinformací a falešných zpráv. E-maily, které varují před nebezpečím (např. migrace, islám) rozšiřuje 35 % osob ve věku 55–64 let a 47 % osob ve věku 65+ (u osob mladších 35 let je to čtyřikrát méně)⁸⁴.

⁸⁴ Starci na netu. Výzkumná zpráva 2018. [cit. 2019-07-11]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/102-starci-na-netu-2017-2018/file>

3. Predikce vývoje makroekonomických a sociálních aspektů z pohledu politiky stárnutí

Politiku stárnutí přímo či nepřímo ovlivňuje očekávaný vývoj makroekonomických ukazatelů. Všechna očekávání a prognózy jsou pak zohledněny v návrhové části konkrétně pak v navrhovaných opatřeních a indikátorech. Hospodářský růst a silný sociální stát, nové politiky musí zohledňovat dopad na trh práce a systém sociální ochrany.

K makroekonomickým ukazatelům, u kterých budeme sledovat vývoj v budoucím období, tak patří: Hrubý domácí produkt, inflace, (ne)zaměstnanost, případně další.

Predikce vývoj sociální oblasti bude zkoumána pomocí těchto ukazatelů: plodnost, důchody, počet důchodců, doba strávení v důchodu, nabídka služeb a jejich kapacity, případně další.

4. SWOT analýza politiky stárnutí

V následující tabulce uvádíme analýzu silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb v oblasti politiky stárnutí, která je spojena s následným definováním cílů a opatření, které je důležitým vstupem pro návrh cílů a opatření tohoto Akčního plánu.

Tabulka 4: Přehled silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Přetrvávající stabilní mezigenerační soudržnost mezi členy rodiny. • Zvýšení čistých ročních příjmů u domácností důchodců a posílení finanční stability seniorských domácností. • Počet neformálních pečujících naznačuje každoroční zvyšování. • Počet klientů pečovatelské služby zaznamenal meziroční růst. • S rostoucí úrovní dosaženého vzdělání výrazně roste pracovní aktivita seniorů a seniorek. • Vzrůstající podíl aktivně sportující populace. • Přijetí definice EAN Výborem pro práva starších lidí Rady vlád pro lidská práva. • Nastavená mezioborová a mezirezortní spolupráce v rámci tématu stárnutí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stále nedostatečná nabídka flexibilních forem práce a zkrácených úvazků. • Nejistota odchodu do důchodu. • Výrazný pokles porodnosti v roce 2022 a nejistota dalšího vývoje • Nejvyšší podíl na celkovém počtu domácností měla v roce 2022 jednočlenná a dvojičlenná domácnost (32,1 %), u domácností důchodců/důchodkyň jde o jednočlenné domácnosti (zvýšení na 52,9 %). • Sledování televize odpovídá přibližně 40 % trávení volného času u seniorů a seniorek nad 65 let, zatímco trávení času s rodinou a přáteli tvoří asi 10 % celkového objemu volného času. • Zvyšující se počet osamělých seniorů a seniorek z důvodů rozpadů rodin.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Zapojení seniorů a seniorek do společnosti či do komunity. • Heterogenita seniorské populace. • Prostor pro uplatnění dlouhodobě získaných zkušeností a znalostí k růstu lidského kapitálu ve společnosti. • Naděje dožití při narození u žen v roce 2022 opět činila u žen 82,0 let a u mužů 76,1 let. • Zlepšení zdravotního stavu seniorů a seniorek. • Vytváření podmínek pro aktivní život v místní komunitě prostřednictvím přizpůsobení infrastruktury. Občanskou angažovanost a dobrovolnictví seniorů a seniorek státem. • Podpora plodnosti a stability rodin např. prostřednictvím veřejných služeb, strategických materiálů apod. • Drtivá většina lidí preferuje zůstat co nejdéle v domácím prostředí. • Zvýšení dostupnosti služeb i ve venkovských a odlehlých oblastech. • Učení se z dobré praxe na lokální i mezinárodní úrovni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšující se podíl osob starších v populaci – V roce 2022 bylo ve věkové kategorii 65+ více než 20 % obyvatel, v roce 2025 by mohl tento podíl dosáhnout 21,3 % a v roce 2050 již 29 % (téměř každý třetí). • Stále se měnící požadavky na dovednosti. • Nárůst nejistot spojených s novými megatrendy. • Proměna věkové struktury společnosti a její dopad na její uspořádání a život v ní (posun a opakování některých fází). • Nedostatečná odolnost mladých lidí překonávat obvyklé životní překážky, jako je nedostatečná výkonnost, nemoc a další omezení. Rozdíl mezi průměrným důchodem mužů a žen se v roce 2022 zvýšil na cca 18 %. • Riziko ohrožení chudobou osob, jejichž hlavním zdrojem příjmu je starobní důchod, se v roce 2022 zvýšilo na 16,7 %. • Nedostatek vhodného a dostupného bydlení pro seniory a seniorky. • Snižující se výdaje do sociální a zdravotní oblasti – V roce 2019 činila částka vynaložená na sociální a zdravotní výdaje cca 18 % HDP, v roce 2021 to bylo 13 %.

Zdroj: vlastní

5. Hlavní a strategické cíle Akčního plánu

1. Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí

1.1. Nastavit udržitelnou řídicí a koordinační roli státu v politice přípravy na stárnutí společnosti s důrazem na spolupráci aktérů

1.1.1. Zajistit udržitelnost institucionální podpory seniorského tématu a tématu stárnutí na centrální úrovni

1.1.1.1. Revidovat činnost Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a otázky stárnutí s ohledem na nové trendy a výzvy ve společnosti

1.1.1.2. Zavedení kontaktních míst pro seniorskou problematiku na rezortech tak, aby byl vytvořen základní model koordinace politiky přípravy na stárnutí společnosti

1.1.1.3. Nastavit motivační prostředí k institucionálnímu ukotvení seniorského tématu a tématu stárnutí na regionální a komunální úrovni

1.1.1.4. Zavést pravidelné setkávání s kraji, podporovat a motivovat komunální politiky a samosprávu ke strategickému řízení seniorské politiky a k tvorbě vlastních strategických materiálů

1.1.2. Nastavit spolupráci s dalšími relevantními subjekty v tématu seniorské politiky a politiky přípravy na stárnutí společnosti

1.1.2.1. Realizovat systémovou spolupráci se střešními seniorskými organizacemi a dalšími podpůrnými organizacemi

1.1.2.2. Nastavit spolupráci s akademickými a výzkumnými pracovišti a odbornou veřejností pro rozvoj seniorských témat a téma stárnutí společnosti

1.1.3. Zmapovat nástroje přípravy na stárnutí společnosti v ČR a dalších zemích EU a vyhodnocovat aplikovatelnost těchto příkladů dobré praxe do prostředí ČR

1.2. Nastavit výzkumné a evaluační mechanismy a zavést pravidelné vyhodnocování dopadů nástrojů politiky přípravy na stárnutí

1.2.1. Systematicky analyzovat potřeby a situaci seniorů na podkladě dostupných dat

1.2.2. K nástrojům politiky stárnutí nastavit měřitelné výstupy a indikátory pro monitorování a evaluaci a dle nich pravidelně vyhodnocovat efektivitu nástrojů.

1.3. Realizovat osvětové a vzdělávací aktivity a kampaně pro veřejnost/aktéry

1.3.1. Realizovat a podporovat osvětové kampaně a aktivity

1.3.2. Zlepšit informovanost ekonomicky aktivního obyvatelstva o nezbytnosti

vytváření vlastních zdrojů pro finanční zabezpečení na stáří

2. Podporovat aktivní a zdravé stárnutí

2.1. Podporovat aktivity rozvíjející zdravé stárnutí na komunitní úrovni

2.1.1. Podporovat poradenství a aktivity primární prevence lidem 50+, lidem v seniorském věku

2.1.1.1. Provést analýzu poradenských služeb a nabídek poskytovatelů primární prevence pro lidi 50+, seniory a seniorky

2.1.1.2. Na základě výsledků navrhnout i opatření ke zlepšení v oblasti poradenských služeb a služeb primární prevence pro lidi 50+, seniory a seniorky

2.1.1.3. Podporovat zdravý životní styl a prevenci v průběhu celého života

2.2. Rozvíjet dobrovolnictví směřující k podpoře seniorské populace a mezigenerační solidarity

2.2.1. Podporovat financování rozvoje dobrovolnictví seniorů a seniorek na komunitní úrovni

2.2.2. Podporovat mezigenerační vzdělávací aktivity škol a dalších institucí vedoucí k prosperitě seniorské populace

3. Podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce

3.1. Aplikovat nástroje APZ a další opatření k udržitelnosti zaměstnanosti věkově starších osob

3.1.1. Podporovat rekvalifikace seniorů a celoživotní učení pro osoby 50+

3.1.2. Podporovat aktivity zamezující diskriminaci z důvodu věku na trhu práce

3.2. Rozvíjet firemní kulturu vstřícnou všem věkovým skupinám

3.2.1. Zvýšit povědomí o principu age managementu mezi zaměstnavateli

3.2.2. Podporovat implementaci age managementu do praxe a zohlednit nejnovější trendy age managementu v pracovních procesech a v oblasti pracovního trhu

3.3. Podpora sociálně zodpovědného podnikání

3.3.1. *Zvýšit povědomí o ESG a podporovat a monitorovat jeho zavádění*

3.4. Rozvíjet nabídku celoživotního učení zaměřenou na adaptabilitu na trh práce

3.4.1. *Podporovat rozvoj celoživotního vzdělávání v digitálních technologiích*

4. Podporovat bezpečný život starších osob

4.1. Realizovat aktivity zaměřené na prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci a nastavit prevenci i ochranu seniorů a senierek před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním

4.1.1. *Působit preventivně v rámci výkonu sociální práce s jednotlivcem i se skupinami osob*

4.1.2. *Posilovat prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci plněním úkolů Strategie prevence kriminality MV na léta 2022–2027*

4.1.3. *Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a senierek – mapování rozsahu fenoménu*

4.1.4. *Posilovat řešení problematiky prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a senierek prostřednictvím Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí*

4.1.5. *Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a senierek – příprava akčního plánu*

4.1.6. *Legislativně posílit ochranu seniorů a senierek ve společnosti*

4.2. Podporovat prostředí příznivější pro všechny věkové skupiny a budovat bezbariérový veřejný prostor

4.2.1. *Podporovat tvorbu, aktualizaci a povědomí o bezbariérových mapách obcí vč. Zpracování analýzy komunitního mapování*

4.2.2. *Komplexně podporovat téma smart city*

4.2.3. *Podporovat bezbariérovou veřejnou dopravu zejména na venkově, ale i ve městech*

5. Podporovat důstojné zajištění ve stáří

5.1. Zajistit nastavení penzijního systému umožňující kvalitní život seniorů a senierek

5.1.1. *Připravit dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance a zaměstnankyně pracující v náročných profesích*

5.1.2. *Usilovat o další snižování rozdílů mezi důchody mužů a žen*

5.1.3 *Zajistit vyhodnocování poměru starobních důchodů k průměrné mzdě*

5.1.4. *Rozšířit informování občanů na webu MPSV a ePortálu ČSSZ a jeho rozšíření o další informace*

5.1.5. *V rámci daňového systému a systému důchodového pojištění identifikovat možné zdroje pro podporu finanční stability státního rozpočtu*

5.2. Zajistit dostupnost sociálních a zdravotních služeb umožňující důstojný život i pro osoby vyžadující pomoc druhých nejen z důvodu věku

5.2.1. *Vytvořit zákonný rámec pro udržitelný systém provázaných služeb péče*

5.2.2. *Posílit dostupnost sociálních služeb s důrazem na setrvání člověka ve vlastním prostředí a na individualizovaně poskytovanou péči*

5.2.3. *Upravit financování sociálních služeb s důrazem na jejich udržitelnost*

5.3. Cíleně podporovat neformální pečující

5.3.1. *Usilovat o legislativní úpravu postavení neformálně pečujících*

5.3.2. *Realizovat analýzy: situace neformálních pečujících v souvislosti s trhem práce, jejich zdravím a mobilitou*

5.3.2.1. *Usilovat o posílení postavení neformálně pečujících na trhu práce v souvislosti s návratem do zaměstnání*

5.3.3. *Podporovat zapojení mužů do péče*

5.3.3.1. *Analyzovat možnosti podpory vyššího zapojení mužů do péče*

5.3.3.2. *Vyhodnocení dotazníkového šetření.*

5.4. Zajistit dostupné bydlení pro starší lidi

5.4.1. *Vytvořit systém mapování a pravidelného vyhodnocování bezbariérovosti domácností/bytů v jednotlivých regionech*

5.4.2. *Zajistit financování pro optimalizaci počtu bytů s dokončenými bezbariérovými úpravami a energeticko-účinného bydlení*

5.4.3. *Podporovat vznik víceúčelových a mezigeneračních obytných zón nejen na venkově*

5.4.4. *Zajistit podporu seniorů a seniorek v legislativních i nelegislativních úpravách vztahujících se k bydlení*

5.4.5. *Ve spolupráci s katedrou architektury spolupracovat na doporučení směrem k mezigeneračnímu soužití, inovačním prvkům pro další uplatnění v systému*

Hlavní cíl – 1. Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí

Strategický cíl č. 1.1 Nastavit udržitelnou řídicí a koordinační roli státu v politice přípravy na stárnutí společnosti s důrazem na spolupráci aktérů								
Indikátor pro strategický cíl				Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
1.1.1. Zajistit udržitelnost institucionální podpory seniorského tématu a tématu stárnutí na centrální úrovni	Rada vlády: Revidovat činnost Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí s ohledem na nové trendy a výzvy společnosti včetně zavedení povinnosti členům Rady aktivně se věnovat úkolům plynoucím	0/1	Podporovat proaktivní přístupy v činnosti Rady a Pracovní skupiny	Revidovat činnost Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí s ohledem na nové trendy a výzvy společnosti tak, aby členové Pracovní skupiny přinášeli témata ze svých rezortů a ty dále projednávala Rada	Průběžně	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	

	z Akčního plánu k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti 2023–2025 v podobě jeho jednotlivých opatření a Radě tyto úkoly projednávat minimálně dvakrát ročně.						
	Kontaktní místa pro seniory: Návrh na Zavedení kontaktních míst pro seniorskou problematiku na rezortech tak, aby byl vytvořen základní model koordinace politiky přípravy na stárnutí	0 /1	Zajistit pravidelná setkání stálé pracovní skupiny.	Stálá Pracovní skupina pro seniory a otázky stárnutí jako východisko pro vznik kontaktních míst na rezortech k meziodvětvové spolupráci a k vytyčování potřebných výzkumných témat.	Průběžně	Hlavní gestor MPSV Spolupracující všechny rezorty	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

	Podporovat motivační prostředí k institucionálnímu ukotvení seniorského tématu a tématu stárnutí na regionální a komunální úrovni	0/1	Podpořit aktivity vedoucí k většímu vnímání seniorského tématu a tématu stárnutí na místní úrovni v rámci workshopů v každém kraji.	Realizovat ve spolupráci aktérů workshopy na regionální úrovni se zaměřením na regionální specifika seniorské problematiky	Průběžně	Hlavní gestor MPSV spolupracující obce a kraje	
	Zavést pravidelné setkávání s kraji, podporovat a motivovat komunální politiky a samosprávu ke strategickému řízení seniorské politiky a k tvorbě vlastních strategických materiálů	0/1	Jedenkrát ročně uspořádat setkání se zástupci krajských úřadů.	Organizovat kulaté stoly se zástupci krajských úřadů na téma vzniku krajských koncepcí rodinné politiky se zaměřením na všechny generace.	Průběžně	Hlavní gestor MPSV spolupracující aktéři: kraje	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
1.1.2. Nastavit spolupráci s dalšími relevantními subjekty	Realizovat systémovou spolupráci se střešními seniorskými a prorodinnými	0/1	Podporovat rozvoj a vzájemnou spolupráci MPSV a NNO v seniorské problematice	Realizovat pravidelná setkávání s NNO z úrovně MPSV za účelem pravidelného získávání poznatků z praxe při jejich	Průběžně	Hlavní gestor MPSV spolupracující NNO	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být

v tématu seniorské politiky a politiky přípravy na stárnutí	organizacemi a dalšími podpůrnými organizacemi vč. organizací zapojujících genderovou perspektivu do tématu			zavádění do koncepčních nastavení			zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
	Nastavit spolupráci se školskými, akademickými a výzkumnými pracovišti a odbornou veřejností pro rozvoj seniorských témat a téma stárnutí společnosti	0/1	Podporovat nastavení a rozvoj spolupráce s odbornými akademickými subjekty v rámci sběru dat, realizace průzkumů a jejich vyhodnocení	Nastavit spolupráci a získat výstupy z odborných setkání v podobě databází získaných dat, grafického zobrazení a provedeného vyhodnocení	Průběžně	MPSV, MŠMT, MZD/ÚZIS ČR, MD spolupracující aktéři: NNO, odbory, zástupci zaměstnavatelů	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
1.1.3. Zmapovat nástroje přípravy na stárnutí společnosti v ČR a dalších zemích EU a vyhodnoco-	Vyhodnotit data a zveřejňovat vyhodnocování dat	0/1	Každoročně vyhodnocovat dostupná data ČSÚ na webech jednotlivých rezortů, mapovat používané nástroje a dobrou praxi.	Navrhnout systém mapování a vyhodnocování dostupných dat přímo souvisejících se stárnutím společnosti.	2025	Hlavní gestor MPSV, všechny rezorty ÚZIS ČR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených

vat aplikovatelnost těchto příkladů dobré praxe do prostředí ČR							výdajových limitů.	
Strategický cíl č. 1.2 Nastavit výzkumné a evaluační mechanismy a zavést pravidelné vyhodnocování dopadů nástrojů politiky přípravy na stárnutí								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
Pravidelný systematicky řešený sběr dat a následné zpracování analýz a jejich využití při formulaci dalších politik								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
1.2.1. Systematicky analyzovat potřeby a situaci seniorů na podkladě dostupných dat	Pravidelný sběr dat	0/1	Sbírat data disagregovaná dle pohlaví, kde je to možné a do vyhodnocování dat zapojovat genderovou perspektivu	Realizovat spolupráci s akademickou sférou za účelem sběru dat a dalšího vyhodnocování a vytyčování politiky stárnutí	Průběžně	MPSV, ČSÚ, Univerzity, sociální odbory KÚ a ORP	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	

1.2.2. K nástrojům politiky stárnutí nastavit měřitelné výstupy a indikátory pro monitorování a evaluaci a dle nich pravidelně vyhodnocovat efektivitu nástrojů	Průzkum/ Dotazníkové šetření.	0/1	Realizovat průzkumy na téma stárnutí společnosti dle demografických trendů vč. zapojení genderové perspektivy při sestavování, realizaci a vyhodnocování dotazníku.	Realizovat průzkum finančního zajištění, fyzického a duševního zdraví, vč. např. dostupnosti vzdělávacích a osvětových aktivit v obcích vůči seniorům, seniorkám a pečujícím osobám a aktivit směřujících k získání dobrovolníků v péči o seniory, seniorky a podpory sousedské výpomoci a sociálního vyloučení seniorů a seniorek.	2025	Hlavní gestor MPSV spolupracující MZD/ÚZIS ČR, MZD/SZÚ, MD, spolupracující aktéři: NNO, MK, odbory, zástupci zaměstnavatelů	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
Strategický cíl č. 1.3. Realizovat osvětové a vzdělávací aktivity a kampaně pro veřejnost/aktéry							
Indikátor pro strategický cíl			Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje
1.3.1. Realizovat a podporovat osvětovou kampaň	Osvětová kampaň	0/1	Realizovat osvětovou kampaň pro	Osvětovou kampaní podporovat vzdělávání v seniorské tematice	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci

			pedagogické pracovníky.	směrem k aktivnímu stárnutí a včasné přípravě na stárnutí.			schválených výdajových limitů.
1.3.2. Zlepšit informovanost ekonomicky aktivního obyvatelstva o nezbytnosti vytváření vlastních zdrojů pro finanční zabezpečení	Osvětová kampaň	0/1	Realizovat osvětovou kampaň pro podporu tvorby úspor z vlastních zdrojů vč. zaměření specificky na ženy seniorky, jako zranitelnější a početnější skupinu.	Osvětovou kampaní podporovat tvorbu úspor z vlastních zdrojů	Průběžně	MPSV, ČSÚ, KÚ	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

Hlavní cíl – 2. Podporovat aktivní a zdravé stárnutí

Strategický cíl č. 2.1 Podporovat aktivity rozvíjející zdravé stárnutí na komunitní úrovni								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Délka života ve zdraví Podíl aktivně sportující populace 55–64, 65–74, 75+ 								
Výdaje na zdravotní péči								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
2.1.1. Podporovat poradenství a aktivity primární prevence lidem 50+, lidem v seniorském věku	Analýza	0/1	Zmapování slabých míst poradenských nabídek poskytovatelů primární prevence pro lidi 50+	Popsat východiska pro potřeby zadání analýzy poradenských nabídek poskytovatelů primární prevence pro lidi 50+, vč. reflexe rozdílů v chování mužů a žen v seniorském věku	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .	
	Sumář doporučení	0/1	Podporovat poradenské aktivity a služby primární prevence pro lidi 50+	Na základě výsledků analýzy navrhnout opatření ke zlepšení v oblasti poradenských služeb a služeb primární prevence pro lidi 50+	2025	Hlavní gestor MPSV spolupracující aktéři: MZD, odbory,	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být	

						zaměstnavatelé, NNO	zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
	Osvětová kampaň	0/1	Podporovat zdravý životní styl a prevenci v průběhu celého života	Zorganizovat osvětovou kampaň k podpoře fyzického i duševního zdraví, včetně zvyšování povědomí a přístupu ke sportu, fyzické aktivitě, ke zvládnání životních omezení, zdravé výživě a motivace k pravidelným preventivním zdravotním prohlídkám v průběhu života, která zabrání předčasnému odchodu z pracovní síly (ekonomické dopady), vč. reflexe jinakostí v životních strategiích žen a mužů vedoucích k vyššímu věku dožití u žen než u mužů.	2025	Hlavní gestor MPSV spolupracující aktéři: MZD, odbory, zaměstnavatelé, NNO	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
Strategický cíl č. 2.2 Rozvíjet dobrovolnictví směřující k podpoře seniorské populace a mezigenerační solidarity								
Indikátor pro strategický cíl				Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Počet odpracovaných hodin dobrovolníky. Počty dobrovolníků Počty dobrovolníků zapojených v mezigeneračních programech 								

Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje
2.2.1. Podporovat financování rozvoje dobrovolnictví seniorů a senierek na komunitní úrovni	Osvětová kampaň	0 / 1	Podporovat dobrovolnictví a rozvoj dobrovolnických center v krajích na regionální úrovni	Organizovat osvětové krajské kampaně na podporu dalšího rozvoje dobrovolnictví na regionální úrovni, např. podpora prevence fyzického i duševního zdraví seniorů a senierek, dále podpora dalšího síťování partnerů (zejména menších měst a obcí, MAS) a sdílení zkušeností)	2024	KÚ	V rámci stávajících zdrojů krajů
	Výzvy na podporu dobrovolnictví	0 / 1	Podporovat komunitní setkávání a participaci rodin prostřednictvím aktivit obcí a komunitních/rodinných center skrz podporu obcí ve stávajících dotačních titulech a soutěžích.	Zahrnutí tématu dobrovolnictví na komunitní úrovni s cílem podpořit participaci rodin, členů rodin, seniorů v místní komunitě, společenství v rámci stávajících výzev a podpor.	2025	MPSV, kraje Spolupracující obce	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
2.2.2. Podporovat mezi-generační	Sumář doporučení	0/1	Podpořit mezigenerační vzdělávání	Vytvářet podmínky pro rozvoj mezigeneračního tématu, mezigeneračního dialogu, mezigeneračního učení,	průběžně	MŠMT	Veškeré finanční výdaje a personální

vzdělávací aktivity škol a dalších institucí vedoucí k prosperitě seniorské populace				včetně prevence sociální izolace a osamělosti seniorů a seniorek a zároveň tím dát vzniku začlenění obecných principů jako úcta a respekt ke stáří či schopnost pochopit a vcítit se do situace seniorů a seniorek.			nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
---	--	--	--	--	--	--	--

Hlavní cíl – 3. Podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce

Strategický cíl č. 3.1 Aplikovatelnost nástroje APZ a další opatření k udržitelnosti zaměstnanosti věkově starších osob								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Nezaměstnanost osob 50 + (i další věkové skupiny) – žádoucí je snížení. 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
3.1.1. Podporovat rekvalifikaci seniorů a senierek a celoživotní učení pro osoby 50+	Projekt ÚP ČR	0/1	Podporovat zavádění inovativních podmínek pro zaměstnatelnost klientů 50+ vč. zapojení specifických potřeb žen a specifických potřeb mužů.	Zjišťovat možnosti zavádění opatření vedoucí k včasnější práci s klienty 50+ komplexních programů rekvalifikací.	2025	MPSV, ÚP ČR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
	Podporovat individuální a komplexní programy rekvalifikací starších osob od věku 55+ ihned po zaevidování	0/1	Podporovat individuální a komplexní programy rekvalifikací starších osob od věku 55+ ihned po zaevidování na ÚP	Předložit sumář doporučení za účelem podpory individuálních a komplexních programů rekvalifikací seniorů od věku 55+ ihned po zaevidování na ÚP ČR (evidence nezaměstnaných), včetně	2025	MPSV, ÚP ČR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány	

	na ÚP ČR (evidence nezaměstnaných)		ČR (evidence nezaměstnaných) vč. zapojení specifických potřeb žen a specifických potřeb mužů.	oblasti prevence duševního zdraví a zvládnání stresu.			v rámci schválených výdajových limitů.
3.1.2. Podporovat aktivity zamezující diskriminaci z důvodu věku a trhu práce	Sumář doporučení	0 /1	Iniciovat a podpořit vznik učebních oborů otevřených pro osoby 50+	Předložit sumář doporučení k iniciaci a podpoře osob staršího věku na trhu práce	2025	MPSV, ÚP ČR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
	Metodika vč. Sumáře doporučení a jejich medializace /zveřejnění podpory nástrojů.	0 /1	Zpracovat metodiku obsahující nástroje pro usnadnění startu podnikání	Zpracovat metodiku k podpoře podnikání seniorů. Metodika bude obsahovat poradenství, koučování, zacílené granty, zvýhodněné půjčky, daňové odpisy, osvobození od plateb sociálního pojištění	2025	MPSV, MV, MD spolupracující aktéři: NNO, odbory, zástupci zaměstnavatelů	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
Strategický cíl č. 3.2 Rozvíjet firemní kulturu vstřícnou všem věkovým skupinám							

Indikátor pro strategický cíl				Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Zaměstnanost dle různých věkových skupin Diverzita pracovních týmů – pokud lze sledovat? Věk odchodu do důchodu Počty předčasných odchodů do důchodu 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
3.2.1. Zvýšit povědomí o principu age managementu mezi zaměstnavateli	Pracovní skupina Age management	0 / 1	Nastavení a koordinace agendy age managementu a zdravého a aktivního stárnutí	Ustanovit pracovní skupinu k problematice Age managementu za účelem vytyčení a koordinace problematiky	2023	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
	Výzva OPZ+ Age management	0/1	Podporovat a zavádět princip Age managementu do praxe	Podporovat zaměstnavatele, aby používali postupy řízení podle věku, včetně podpory mezigenerač-	2025	MPSV	ESF, OPZ+	

				ního dialogu na pracovišti				
3.2.2. Podporovat implementaci age managementu do praxe a zohlednit nejnovější trendy age managementu v pracovních procesech a v oblasti pracovního trhu	Kulaté stoly	0/1	Realizovat kulaté stoly pro sjednocování zavádění principů Age managementu do praxe	Podporovat a sjednocovat zavádění principů age managementu do praxe realizací kulatých stolů, včetně podpory duševního zdraví v zaměstnání, a to specificky k cílové skupině ohrožené ztrátou zaměstnání	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
Strategický cíl č. 3.3 Podpora sociálně zodpovědného podnikání								
Indikátor pro strategický cíl,				Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Počet firem zapojených do reportingu ESG 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace		Zdroje

3.3.1. Zvýšit povědomí o ESG a podporovat a monitorovat jeho zavádění	Kampaň na podporu ESG	0/1	Realizovat kampaň na podporu zavádění ESG	Realizovat kampaně na podporu ekologicky a sociálně odpovědného podnikání, smyslem je podpořit firmy v zavádění tohoto přístupu.	2025	MPO, MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .	
	Monitoring reportování zavádění ESG ve vztahu k zodpovědnému zaměstnávání seniorů a senierek	0/1		Monitorovat zavádění ESG – funkční reporting skrze výroční zprávy	2025	MPO, MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .	
Strategický cíl č. 3.4 Rozvíjet nabídku celoživotního učení zaměřenou na adaptabilitu na trh práce								
Indikátor pro strategický cíl				Analýza změny stavu (vstupní a výstupní)	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Počty podnikajících seniorů pobírajících starobní důchod Počty absolventů 50+ rekvalifikačních kurzů ÚP ČR Statistiky šíření dezinformací – ve věkové skupině 55-64, 65+ 								
Specifický cíl	Indikátor pro	Výchozí a cílová	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace /		Zdroje

	specifický cíl	hodnota indikátoru				spolupracující organizace	
3.4.1. Podporovat rozvoj celoživotního vzdělávání v digitálních technologiích	Kampaň na podporu digitálních dovedností	0/1	Realizovat kampaň na podporu digitálních dovedností	Podpora digitálních dovedností.	2025	MPSV	NPO Podpora digitálních dovedností

Hlavní cíl – 4. Podporovat bezpečný život starších osob

Strategický cíl č. 4.1 Realizovat aktivity zaměřené na prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci a nastavit prevenci i ochranu seniorů a senierek před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> • Statistiky kriminality ve vztahu k seniorům obětem – dle různých trestných činů – oběti násilí, podvodů, atd. • Statistiky šíření dezinformací – ve věkové skupině 55-64, 65+ 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
4.1.1. Působit preventivně v rámci výkonu sociální práce s jednotlivcem i se skupinami osob	Metodika prevence	0/1	Podporovat preventivní činnosti sociální práce/depistáže ve veřejné správě pro věkovou skupinu starších lidí, zvýšenou pozornost věnovat metodickému nastavení i posléze praktickému dopadu na osamělé seniory a seniorky, zapojit genderovou perspektivu.	Vytvořit metodiku prevence, která bude účinným nástrojem pro posilování depistáží a preventivních opatření v rámci sociální práce.	2025	MPSV hlavní gestor spolupracující KÚ	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
	Profesní zákon	0/1	Podporovat stabilizaci veřejné	Definovat činnost a oblasti sociální práce a postavení sociálních pracovníků, zajistit	2024	MPSV	Legislativní příprava zákona pokryjí	

			správy přijetím vhodné legislativy	garanci kvality jiných odborných činností při výkonu sociální ochrany			skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
4.1.2. Posilovat prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci plněním úkolů Strategie prevence kriminality MV na léta 2022–2027	Besedy s cílovou skupinou.	0/1	V rámci besed předat informace a zajistit kontinuální podporu prevence kriminality ze strany IZS	Realizovat prevenci kriminality pro cílovou skupinu seniorů a seniorek.	Průběžně	PČR/MV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
4.1.3. Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a	Dokončený projekt Restabus	0/1	Předložit dokončený projekt/výzkum zabývající se týráním a zneužíváním seniorů, včetně špatného zacházení se seniory a seniorkami.	Realizovat a dokončit projekt, se zaměřením na vznik metodiky/definice široké definice seniorského abusu, zavede inovativní principy restorativní justice do řešení seniorského týrání, zanedbávání a zneužívání.	2023	MPSV, akademická sféra	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

seniorek – mapování rozsahu fenoménu							
4.1.4. Posilovat řešení problematiky prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a seniorek prostřednictvím Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí	Metodika – široké definice a typologie seniorského abusu: fenomén týrání, zneužívání, zanedbávání a dalšího nevhodného jednání a zacházení s muži a ženami ve vyšším věku (EAN) - představit Pracovní skupině pro seniory a otázky stárnutí	0/1	Pracovat s výstupem projektu/výzkumu Restabus – Metodikou (EAN) zabývající se týráním a zneužíváním seniorů, včetně špatného zacházení se seniory a seniorkami.	Seznámit rezorty s Metodikou (EAN) prostřednictvím Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí	2024	MPSV hlavní gestor, spolupracující všechny rezorty	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
4.1.5. Nastavit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním	PROJEKT FEANCI	0/1	Předkládat výstupy výzkumu k nastavení prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a seniorek	Realizovat výzkum TAČR - FEANCI – Týráním ve službách.	2025	MPSV, akademická sféra	Legislativní přípravy zákona pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a

ním seniorů a senierek PŘÍPRAVA AKČNÍHO PLÁNU							čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
4.1.6. Legislativně posílit ochranu seniorů a senierek ve společnosti	Zákonná úprava věnující se ochraně seniorů před násilím a zneužíváním	0/1	Vypracovat legislativní návrh zohledňující nastavení problematiky prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním v sociálních a zdravotních službách, zapojit genderovou perspektivu	Zohlednit problematiku prevence a ochrany před nedůstojným zacházením, týráním a zanedbáváním seniorů a senierek.	2025	ÚV ČR/ zmocněnkyně pro lidská práva a za spolupráce s Republikovým výborem pro prevenci kriminality, Výzkumným ústavem MPSV a VOP	Legislativní přípravy zákona pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
Strategický cíl č. 4.2 Podporovat prostředí příznivější pro všechny věkové skupiny a budovat bezbariérový veřejný prostor								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Podíl bezbariérové dopravy – sledovat dle území a velikosti obcí Obslužnost veřejnou dopravou (nebo senior/mini busy) Počet obcí zapojených (splňujících parametry) smart city 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	

4.2.1. Podporovat tvorbu aktualizaci a povědomí o bezbariérových mapách obcí vč. zpracování analýzy komunitního mapování	Nový dotační titul pro tvorbu a aktualizaci bezbariérových map obcí.	0/1	Vytvořit dotační titul na podporu tvorby a následné aktualizace bezbariérových map obcí	Zpracovat nový dotační titul pro tvorbu a aktualizaci bezbariérových map obcí.	2025	MMR	15 mil. Kč.
	Rozšíření stávajícího dotačního titulu Bezbariérové obce MMR.	0/1	Rozšířit dotační titul Bezbariérová obec MMR ve spolupráci s MPSV na základě provedené analýzy komunitního mapování, vytvoření bezbariérových zón obce pro nejdůležitější potřeby seniorů ve prospěch budování bytů komunitního typu	Zpracovat dotační titul na základě analýzy komunitního mapování seniori_mapovani.pdf (peskymestem.cz), pro vznik bezbariérových zón obce (nákupy, služby, relaxace, informace)	2025	MMR	15 mil. Kč.
4.2.2. Komplexně podporovat téma smart city	Doporučení komplexní podpory tématu smart city	0/1	Realizovat mj. orientační body pro osoby se zhoršenými kognitivními funkcemi, inteligentní semaforey, dostatek laviček	Předložit doporučení komplexní podpory tématu smart city.	2024	MMR	Stovky milionů

4.2.3. Podporovat bezbariérovou veřejnou dopravu zejména na venkově, ale i ve městech	Doporučení a realizace podpory bezbariérové veřejné dopravy	0/1	Podporovat rozvoj bezbariérové veřejné dopravy na dopravu na venkově	Předložit doporučení a realizace podpory bezbariérové veřejné dopravy s důrazem na dopravu na venkově.	2024	Hlavní gestor MD spolupracující aktéři: KÚ	Stovky milionů
	Dotační titul podporující provoz místních senior bezbariérových busů vč. ekologických alternativ veřejné dopravy	0/1	Podporovat provoz místních Senior bezbariérových busů a soukromé dopravy vč. ekologických alternativ veřejné dopravy ve městech, a především v obcích (ORP)	Podporovat provoz místních Senior bezbariérových busů a soukromé dopravy vč. ekologických alternativ veřejné dopravy ve městech a především v obcích (ORP)	2024	MD spolupracující aktéři: kraje, obce	Stovky milionů

Hlavní cíl – 5. Podpora důstojného zajištění ve stáří

Strategický cíl č.5.1: Zajistit nastavení penzijního systému umožňující kvalitní život seniorů a senierek								
Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Průměrná výše starobního důchodu vůči výši průměrné mzdy Gender pension gap Čisté roční příjmy domácností seniorů Riziko ohrožení chudobou osob, jejichž hlavním zdrojem příjmů je starobní důchod 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje	
5.1.1. Připravit dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance a zaměstnankyně pracující v náročných profesích	Novela zákona o důchodovém pojištění	0/1	Předložit návrh zákona o důchodovém pojištění do vlády	Navrhnout zákon na dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance a zaměstnankyně pracující v náročných profesích. Důvodem pro předložení návrhu zákona je naplnění úkolu připravit návrh na dřívější odchod do důchodu pro zaměstnance pracující v náročných profesích.	2025	MPSV	Legislativní přípravy pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	

<p>5.1.2. Usilovat o další snižování rozdílů mezi důchody mužů a žen</p>	<p>Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o posílení uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování</p>	<p>0/1</p>	<p>Seznamovat členy Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí s dílčími výstupy projektu Rovná odměna 22% k rovnosti – vedoucí k transpozici směrnice EU do českého právního řádu: Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o posílení uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování , postupného zavádění nelegislativních částí této směrnice, zejména pomocných nástrojů a osvěty pro zaměstnavatele k měření a snižování nerovností v odměňování žen</p>	<p>Posilovat řešení problematiky snižování rozdílů mezi důchody mužů a žen prostřednictvím Pracovní skupiny pro seniory a otázky stárnutí.</p>	<p>2025</p>	<p>MPSV</p>	<p>Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.</p>
---	--	------------	---	--	-------------	-------------	--

			a mužů a zavádění principů				
5.1.3. Zajistit vyhodnocování poměru starobních důchodů k průměrné mzdě	Nařízení vlády	0/1	Každoročně předkládat nařízení vlády za účelem udržení důchodů na 40 % průměrné mzdy při zajištění souladu s finanční udržitelností	Udržovat výši starobních důchodů v poměru 40 % průměrné mzdy	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
5.1.4. Rozšířit informování občanů na webu MPSV a ePortálu ČSSZ a jeho rozšíření o další informace	Rozšířený ePortál ČSSZ.	0/1	Rozvíjet službu IDA na ePortálu ČSSZ a další cesty, jak umožnit všem pojištěncům, aby byly doplňovány další doby pojištění nebo náhradní doby pojištění průběžně na ČSSZ nevidovaných po předchozí analýze vhodnosti umožnění jejich zadání/doplnění pojištěncem z hlediska efektivnosti a míry vlivu na správnost	Zpřístupnit ePortál i pro osoby se zdravotním postižením o započítání doby péče o děti a osoby zdravotně znevýhodněné a seniory.	Průběžně	ČSSZ, MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

			odhadu výše důchodu.				
	Rozšířený ePortál ČSSZ.	0/1	Zajistit transparentní poskytování informací občanům o výši důchodů s možností doplnění chybných informací digitální i nedigitální formou.	Naplnovat záměry ČSSZ v rozvoji IDA na ePortálu ČSSZ bude další rozvoj informování občanů o výši jejich důchodu a možnost doplňování chybějících informací. Při dosažení 40, 50 a 60 let věku usilovat o nastavení systému upozornění. Informovat občany o výši důchodů a možnost doplnění chybějících informací na ePortálu ČSSZ či jinými nedigitálními formami.	Průběžně	ČSSZ, MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .
5.1.5. V rámci daňového systému a systému důchodového pojištění identifikovat možné zdroje pro podporu finanční stability státního rozpočtu	Analýza daňového systému.	0/1	Zpracovat analýzu daňového systém, zapojit genderovou perspektivu.	Zpracovat analýzu a navrhnout možné úpravy pro daňové odvody za účelem zjištění dosud nevyužívaných rezerv.	2025	MF, MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .
	Analýza systému odvodů	0/1	Vypracovat analýzu systému odvodů	Zpracovat analýzu za účelem zjištění dosud nevyužívaných rezerv.	2025	MF, MPSV	Veškeré finanční výdaje a

	pojistného na důchodové pojištění.		pojistného na důchodové pojištění.				personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .	
Strategický cíl č.5.2: Zajistit dostupnost sociálních a zdravotních služeb umožňující důstojný život i pro osoby vyžadující pomoc druhých nejen z důvodu věku za spolupráce veřejného a soukromého sektoru								
Indikátor pro strategický cíl				Monitoring aktivit v této oblasti	Výchozí hodnota indikátoru	0	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> Počet péčových služeb poskytujících péči o seniory 								
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace		Zdroje
5.2.1. Vytvořit zákonný rámec pro udržitelný systém provázaných služeb péče	Změnový zákon.	0/1	Předložit vládě návrh zákona v oblasti propojení zdravotní a sociální péče	Propojení a vzájemná koordinace dosud oddělené sféry sociální a zdravotní péče směřující ke zlepšení kvality života pacienta/klienta, který potřebuje obě složky péče	2025	MPSV hlavní gestor spolugestor MZD		Legislativní přípravy pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány

							v rámci schválených výdajových limitů.
5.2.2. Posilovat dostupnost sociálních služeb s důrazem na setrvání člověka ve vlastním prostředí	Novela zákona č. 108/2006 Sb.	0/1	Předložit novelu zákona o sociálních službách	Navrhnout zákon vedoucí k posílení kapacity, zlepšení dostupnosti terénních, ambulantních sociálních služeb Zakotvení principu subsidiarity – přednost ambulantních a terénních sociálních služeb před pobytovými. Sociální služby by měly poskytovat podporu a pomoc v přirozeném sociálním prostředí klienta. Pobytová sociální služba by měla být až posledním řešením.	2025	MPSV	Legislativní přípravy zákona pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
5.2.3. Posílit ochranu klientů pečovatelských služeb	Etický kodex chování pracovníků pečovatelské služby ČR	0/1	Předložit Etický kodex chování pracovníků pečovatelské služby ČR	Navrhnout Etický kodex chování pracovníků pečovatelské služby ČR, který bude deklarovat hodnoty a principy a pravidla chování k cílové skupině klientů.	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených

							výdajových limitů.	
5.2.4. Upravit financování sociálních služeb s důrazem na jejich udržitelnost	analýza	0/1	Předložit analýzu současného stavu financování s návrhy řešení pro posílení stability financování sociálních služeb	Zmapovat limity stávajícího systému financování sociálních služeb	2025	MPSV Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů. Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.	
Strategický cíl č. 5.3 Cíleně podporovat neformální pečující								
Indikátor pro strategický cíl				TBA	Výchozí hodnota indikátoru	TBA	Cílová hodnota indikátoru	TBA
<ul style="list-style-type: none"> Počty klientů sociálních služeb z řad neformálně pečujících Počty neformálně pečujících aktivních na trhu práce Statistiky příjemců dlouhodobého ošetřovného (počty, pohlaví) 								

Specifické cíle	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje
5.3.1. Usilovat o legislativní úpravu postavení neformálně pečujících	Novela zákona.	0/1	Předložit vládě novelu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, která bude zahrnovat úpravy postavení neformálně pečujících	Navrhovat legislativní úpravy postavení neformálních pečujících, např. při uzavírání smlouvy – základní činnosti poskytování sociálních služeb	2025	MPSV	Legislativní přípravy pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
5.3.2. Realizovat analýzy situace neformálně pečujících v souvislosti s trhem práce, jejich zdravím a mobilitou	Analýza	0/1	Realizovat analýzu postavení neformálních pečujících na trhu práce v souvislosti s návratem do zaměstnání	Navrhnout doporučení pro posílení postavení neformálních pečujících na trhu práce v souvislosti s návratem na pracovní pozici po skončení nebo změně péče	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

5.3.3. Podporovat zapojení mužů do péče, analyzovat možnost podpory vyššího zapojení mužů do péče	Analýza	0/1	Zpracovat analýzu zapojení mužů do péče ⁸⁵	Realizovat analýzu – zapojení mužů do péče, využívání otcovské poporodní péče, vliv transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a návrhu o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU	2025	MPSV	OPZ+ - projekt „Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života“.
	Vyhodnocení dotazníkového šetření.	0/1	Realizovat kvalitativní výzkum, jak muži pečují	Realizovat kvalitativního výzkum na téma, co ovlivňuje zapojení mužů do péče o osobu blízkou	2025	MPSV	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů .
Strategický cíl č. 5.4 zajistit dostupné bydlení pro starší lidi							

⁸⁵ Totožné opatření je i ve Strategii rodinné politiky, bude zpracováno v rámci systémového projektu *Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života*

Indikátor pro strategický cíl				Počet setkání/alokace na dané aktivity	Výchozí hodnota indikátoru	Cílová hodnota indikátoru	1
<ul style="list-style-type: none"> • Statistiky osob 50+/65+, které pobírají příspěvek na bydlení • Statistiky osob 50+/65+, které pobírají doplatek na bydlení • Statistiky osob 50+, které bydlí v nevyhovujícím bydlení • Počet bezbariérových bytů dle ORP 							
Specifický cíl	Indikátor pro specifický cíl	Výchozí a cílová hodnota indikátoru	Opatření	Popis opatření	Délka realizace	Odpovědná organizace / spolupracující organizace	Zdroje
5.4.1. Vytvořit systém mapování a pravidelného vyhodnocování bezbariérovosti domácností/bytů v jednotlivých regionech	Analýza.	0/1	Vytvořit analýzu mapující počet bezbariérových bytů (nejlépe v počtech po ORP).	Zpracovat analýzu.	Průběžně	MMR	5 mil. Kč.
5.4.2. Zajistit financování pro optimalizaci počtu bytů s	Dotační titul.	0/1	Zřídit dotační titul pro výstavbu bytů bez bariérové úpravy, energeticky účinného bydlení založeného na principech	Schválit dotační titul odrážející potřebu bezbariérového bydlení ve společnosti.	Průběžně	MMR	242,5 mil. Kč ročně.

dokončenými bezbariérovými úpravami a energeticky účinného bydlení			univerzálního designu.				
5.4.3. Podporovat vznik víceúčelových a mezigeneračních obytných zón nejen na venkově	Vznik doporučení.	0/1	Podporovat vznik mezigeneračních obytných zón	Navrhnout doporučení pro vznik mezigeneračních obytných zón nejen na venkově.	Průběžně	MMR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.
5.4.4. Zajistit podporu seniorů v legislativních a nelegislativních úpravách vztahujících se k bydlení (zákon o podpoře v bydlení, starší lidé	Zákon o podpoře v bydlení	0/1	Vybudovat systém zajišťující dostupnost nájemního bydlení pro zvlášť potřebné skupiny obyvatelstva, včetně starších lidí.	Zajistit dostupnost nájemního bydlení ve standardních bytech pro starší lidi.	2024	MMR, MPSV	Legislativní přípravy zákona pokryjí skutečnost, že veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených

cílovou skupinou)							výdajových limitů.
5.4.5. Ve spolupráci s katedrou architektury spolupracovat na doporučení směrem k mezigeneračnímu soužití, inovačním prvkům pro další uplatnění v systému	Sumář doporučení	0/1	Podpořit inovativní prvky mezigeneračního bydlení ve standardních bytech	Ve spolupráci s Fakultou architektury podpořit vznik doporučení zajišťující mezigenerační bydlení	průběžně	MMR	Veškeré finanční výdaje a personální nároky musí být zabezpečeny a čerpány v rámci schválených výdajových limitů.

Přílohy

Příloha č.1:

Tabulka 5: Návaznost Akčního plánu na Strategický rámec

Hlavní cíle Strategický rámec Desatero přípravy na stárnutí	Hlavní cíle Akční plán	Strategické cíle Akční plán
Spravedlivé důchody	Podporovat důstojné zajištění ve stáří	Zajistit nastavení penzijního systému umožňující kvalitní život seniorů a seniorek
Dostupnější a kvalitní sociální a zdravotní služby	Podporovat důstojné zajištění ve stáří	Zajistit dostupnost sociálních a zdravotních služeb umožňující důstojný život i pro osoby vyžadující pomoc druhých nejen z důvodu věku
Dostupnější a bezbariérové bydlení pro seniory a seniorky	Podporovat důstojné zajištění ve stáří	Zajistit dostupné bydlení pro starší lidi

<p>Podpora sendvičové generace a neformálních rodinných pečujících</p>	<p>Podporovat důstojné zajištění ve stáří</p>	<p>Cíleně podporovat neformální pečující</p>
<p>Příprava státu na stárnutí společnosti</p>	<p>Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí</p>	<p>Nastavit udržitelnou řídicí a koordinační roli státu v politice přípravy na stárnutí společnosti s důrazem na spolupráci aktérů</p> <p>Nastavit výzkumné a evaluační mechanismy a zavést pravidelné vyhodnocování dopadů nástrojů politiky přípravy na stárnutí</p>
<p>Podpora rodiny a mezilidské vztahy</p>	<p>Podporovat aktivní a zdravé stárnutí</p>	<p>Podporovat aktivity rozvíjející zdravé stárnutí na komunitní úrovni</p> <p>Rozvíjet dobrovolnictví a mezigenerační solidaritu</p>

<p>Bezpečný život seniorů, boj proti diskriminaci, násilí a tzv. šmejdům, zvýšení ochrany spotřebitele</p>	<p>Podporovat bezpečný život starších osob</p>	<p>Realizovat aktivity zaměřené na prevenci kriminality ve vztahu k seniorské populaci</p>
<p>Celoživotní učení, trh práce a aktivní stárnutí</p>	<p>Podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce</p>	<p>Aplikovat nástroje APZ a další opatření k udržitelnosti zaměstnanosti věkově starších osob</p> <p>Rozvíjet firemní kulturu vstřícnou všem věkovým skupinám</p> <p>Podpora sociálně zodpovědného podnikání</p> <p>Rozvíjet nabídku celoživotního učení zaměřenou na adaptabilitu na trhu práce</p>

Bezbariérový veřejný prostor	Podporovat bezpečný život starších osob	Podporovat prostředí příznivější pro všechny věkové skupiny a budovat bezbariérový veřejný prostor
Osvěta a medializace tématu stárnutí	Zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí	Realizovat osvětové a vzdělávací aktivity a kampaně pro veřejnost/aktéry

Zdroj: vlastní